

Celo leto	12 K
Pol leta	6 K
Četrt leta	3 K
Mesečno	1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6 redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 115.

Maribor, dne 29. septembra 1911.

Letnik III.

Vojska pred durmi.

„Nobenega povratka več“, to je rudeča nit, ki se vleče čez vsa poročila in čez vse članke v italijanskem časopisju glede tripolitanskega vprašanja in „Kršenje mednarodnega prava“ in „Roparski napad“ je prevladajoč ton v turškem časopisju glede postopanja Italijanov.

Italija je že začela z oboroževanjem, njene ladje že križarijo v tripolitanskem vodstvu, turška vlada pa skuša, se vsemu izogniti, kar bi zamoglo italijanskim aspiracijam na Tripolis dati formalno podlago. Vlada je pripravljena, izpolniti po večini vse gospodarske želje, ki jih goji Italija glede Tripolisa in je izdala strogo določilo, vse izgrede napram italijanskim podanikom takoj v kali zažgati. Toda vsa znamenja kažejo, da bo prišlo do krvavega spopada, da bo morala oborožena moč odločiti. Turški poslanik v Parizu, Rifaat Paša, označuje položaj s sledečimi besedami: „Ne obstaja nobeno tripolitansko vprašanje, temveč vojna grožnja med Italijo in turško državo, in, kakor že rečeno, bi vsako izkrcanje italijanskih čet v Tripolisu bilo jednako kakemu drugemu v kakem drugem turškem ozemlju.“

Javno mnenje je povsod, tako v Turčiji, kakor v Italiji, do skrajnosti razburjeno. V Carigradu se vrše proti velikemu vezirju demonstracije, ki zavzemajo vedno večje dimenzije in to vsled prizanesljivega postopanja napram italijanskim zahtevam. V Tripolisu pa fanatiki hujskajo prebivalstvo na pokolj vseh Italijanov, ki trumoma beže na ladje.

V Italiji pa na oni strani vlada navdušenje, na drugi so pa zopet socialni demokratje izjavili, da bodo kot protest proti ekspediciji v Tripolis uprizorili generalno stavko. Iz zanesljivega vira se poroča, da bo vlada v tem slučaju proglasila bsežno stanje.

Glede stališča, ki ga zavzemata obe zvezni državi Italije, namreč Avstro-Ogrska in Nemčija, izjavlja milanski „Corriere della Sera“ od avtoritativne strani, da je Italija lahko zadovoljna s stališčem, ki ga zavzema Avstro-Ogrska, manj pa z onim, ki ga zastopa Nemčija. Slednja se namreč boji, da bi vsled nastopa Italije bile njene koristi v Mali Aziji ogrožene.

Jasnega vpogleda v celo stvar je težko dobiti, ker si različna časnikarska poročila v bistvu nasprotujejo.

Zadnje vesti. — Italijanski ultimatum.

Minister za zunanje stvari di San Giuliano je v noči od dne 26. na 27. septembra odposlal na italijanskega poslanika v Carigradu sledečo brzojavko, katero je sporočil tudi turškemu poslaniku v Rimu.

„Dolgo vrsto let ni Italija nikoli nehala pri turški vladi naglašati brezpogojno potrebo, da se mora končati nered in zanemarjenje Tripolisa in pa Cyrenaikie od strani Turčije, da bo tudi to ozemlje napredovalo, kakor druge dežele v severni Afriki. Navzlic temu, da je italijanska vlada v novjšem času zmirom lojalno podpirala turško vlado v različnih političnih vprašanjih, navzlic potrpežljivosti italijanske vlade, se vendar njenih namenov od turške vlade ni pripoznalo, temveč, kar je še večje važnosti, vsaka od Italije v tamošnjih krajih započeta akcija je zadela na sistematičen, najtrdovratnejši in najnepostavnejši odpor. Turška vlada, ki je na ta način vedno kazala sovražstvo napram vsakemu postavnemu delovanju Italije v Tripolisu in Cyrenaiki, je v zdanjem trenutku stavila italijanski vladi predlog za sporazum in izjavila, da je pripravljena dovoliti vsako gospodarsko koncesijo, ki odgovarja obstoječim pogodbam in dostojanstvu ter višjim interesom Turčije. Italijanska vlada je pa mnenja, da ni več v stanju, spuščati se v taka pogajanja, katerih brezuspešnost je že dokazala preteklost.“

Po drugi strani pa slikajo poročila, katera je dobila italijanska vlada od svojih konzularnih agentov v Tripolisu in Cyrenaiki, položaj kot skrajno nevaren, vsled agitacije, ki vlada tam proti Italijanom in katero so povsem očitno zanetili oficijelni in pa drugi oblastveni organi. Ta agitacija vstvarja veliko nevarnost ne samo za italijanske podanike, temveč tudi za vse tujerodce vsake narodnosti, ki so po pravici v skrbi za svoje življenje začeli trumoma zapuščati Tripolis. Prihod vojaških transportov bo položaj še bolj poostiril in nalaga turški vladi striktno in brezpogojno obveznost, preprečiti iz tega nastale nevarnosti. Ker se italijanska vlada vsled tega čuti prisiljeno, čuvati svoje dostojanstvo in svoje interese, je sklenila, z vojaško silo okupirati Tripolis in Cyrenaiko. Ta rešitev je edina, za katero se more Italija odločiti, in kraljevska vlada pričakuje, da bo turška vlada izdala povelje, da se temu koraku od strani sedanjih zastopnikov Turčije

ne bo delalo ovir. Potrebna bodo nadaljnja pogajanja med obema vladama, da se bo položaj, ki bo nastal vsled koraka italijanske vlade, natančno uredil. Kraljevemu poslanstvu v Carigradu se naroča, da zahteva od turške vlade 24 ur po vročitvi tega akta peremptorični odgovor, drugače bo italijanska vlada prisiljena, nemudoma izvesti vse za varnost okupacije določene priprave.“

Sedaj vemo, kaj hoče Italija. Ne gre se za gospodarske koristi, ne za zagotovitev varstva tujcev v Tripolisu, temveč za vojaško okupacijo Tripolisa. Italija hoče uboge Tripolitance osrečiti s kulturo in civilizacijo, in če turška vlada ne bo s tem zadovoljna, so že grmeli, med tem ko so šle te vrste v tisk, iz italijanskih vojnih ladij, ki niso bile oddaljene niti 20 milj od tripolitanskega obrežja, brzostrelni topovi. To bo prvi blagoslov, ki ga bo prinesla nova kultura domačinom. Tistih 24 ur je že danes opordne preteklo, in sedaj, ko pišemo, so že padle kocke. Iz pisave ultimata se jasno vidi, s kakimi nameni in sredstvi stopa Italija na pozorišče.

Glede turških namenov pa še vlada popolna nejasnost. Ali bo imela turška vlada pogum, s svojo tripolitansko posadko zabraniti Italijanom prihod na suho? Tudi o tem nam bodo prihodnje ure prinesle jasnost.

Za gotovo pa vseeno lahko smatramo, da stojimo pred vojsko. Čeprav je Turčija slaba in njena mornarica skoro ne pride v poštev, se bo gotovo postavila po robu. V Tripolisu bo brezčtovno prišlo do krvavih spopadov. Poleg tega bo Turčija nastopila proti Italiji v Levanti in na Balkanu. Tukaj boj ne bo krvav, ampak gospodarski. Italijanska trgovina bo občutno prizadeta in izgnani bodo italijanski naseljenci.

Poleg tega pa še obstoja nevarnost večjih zapletljajev. Že se sliši o vojnem razpoloženju v Balkanskih državah in v vseh delih Turčije vre. Zamotano in skozi desetletja grozeče balkansko vprašanje je zopet odprto, ozdravljenje Evrope od gnile turške rane je zopet aktualno, posledice, ki se iz tega razvijejo, so nepregledne in usodepolne.

Razpoloženje v Rimu.

Navdušenje v glavnem mestu je velikansko. Zadnja poročila so napravila velik utis in povzročila patriotično navdušenje. Po ulicah hodi velika množica, vsi pa so okrašeni z italijanskimi kokardami.

PODLISTEK.

Mohorjeve knjige.

(Dalje.)

Jurčič: Deseti brat.

Tridesetletnice Jurčičeve smrti so se spomnili dr. Fran Ilešič, urednik „Slovana“, ki je izdal skromno Jurčičevo številko, dr. Ivan Prijatelj, ki je objavil v goriški „Vedi“ nekaj paberkov iz Jurčičevega zapisknika, in Mohorjeva družba, ki je izdala ilustrirano izdajo „Desetega brata“ ter je tako pokazala, da ve ceniti zasluge nekdanjega svojega sotrudnika in odličnega slovenskega pisatelja, ki je vreden, da prodre med naše ljudstvo. Mimogrede bodi omenjeno, da je družba v I. zvezku „Mohorjeve knjižnice“ (1907), v kateri ponatiskuje starejše povesti, ki so izšle po „Večernicah“ in „Koledarjih“, kateri so že razprodani, ponatisnila na str. 48.—58. Jurčičevo ljudsko povest „Uboštvo in bogastvo“ (Pripovedka iz domačega življenja, spisal J. J. Zavojšček.) J. J. Zavojšček je, kakor nas uči dr. J. Šket v Večernicah (Štiridesetletno književno delovanje Moh. dr.) ter prof. Ivan Grafenauer v II. delu svoje Zgodovine novejšega slov. slovstva, Josip Jurčič. Ta povest ni sprejeta med Jurčičeve zbrane spise v izdaji „Narodne tiskarne.“

V naslovu knjige ni povedano, kdo je priredil izdajo Mohorjeve družbe. Pove pa nam to dr. Fr. Kotnik v Apihovem životopisu v „Koledarju“ za l. 1912, ki pravi, da sta Mohorjevega „Desetega brata“ priredila za tisk pokojni prof. Josip Apih ter prof. Stefan Podboj. Kako sta delala, to naj presodijo drugi ljudje, ki se bavijo s tem, v koliko odgovarja druga ali tretja izdaja kake knjige prvi ali rokopisu. Nas le veseli, da roma naš „Deseti brat“ v lep, novi obleki v 84.855 izvodih med naše ljudstvo. Kaj pa ilustracije? Reči moramo, da so vse, kar jih je, izvrst-

ne; le škoda, da je ilustriranih le šest poglavij! Celostranske slike ali pa polstranske slike nadomeščajo v prihodnjih poglavjih jako skrbno izdelane črke začetnice, ki deloma skušajo pomanjkanje večjih slik popraviti. Tudi začetne in končne vinjete v posameznih poglavjih so mojstrsko izdelane.

Akoravno je oblika knjige jako priročna, bi posamezne slike vendar veliko pridobile, če bi se bil izvolil večji format, recimo Gregorčičev. Ker bo pa družba izdala izbrane Jurčičeve spise, upamo, da bo tudi slikar Vavpotič prihodnjic upošteval velikost knjige in bo priredil po tem svoje ilustracije. Poglejte drugo poglavje in vživajte! Poglejte sliko, ki predstavlja Dolefa na str. 32. „Fumus Troes.“ In poglejte dobro začetno sliko četrtega poglavja, kjer etimologi razpravljajo in razglablajo etimologijo krajevnega imena „Obrhek“. Posebno ta slika bi veliko pridobila, ako bi bila večja. Pa še poglejte, kakšen je gostilničar Obrhek! Pa še Krjavelj (str. 50, 55 ter inicijalka v 19. poglavju str. 180)! Tudi krajevnike, kar jih je, so dobre. Mohorjeva družba si bo nabrala tekem let veliko izvornih ilustracij naših umetnikov. Naj zbira te zaklade in jih skrbno čuva, da se ne porazgube. Pride čas, ko se lahko udeleži s posebnim oddelkom slovenske umetniške razstave v Ljubljani ali kje drugje; potem bodo lahko naši umetniški esteti sodili, v koliko je pripomogla k vzgajanju dobrega okusa med narodom, v koliko je pripomogla k razvitku in opremljenju slovenske knjige.

Velika škoda je, da ljudstvo ne dobi vseh ilustracij. Take poizkuse s slovenskimi umetniki naj družba v prihodnje opusti, slovenski umetniki pa naj storijo svojo dolžnost!

Z Vavpotičevimi ilustracijami smo prav zadovoljni — naj sledijo v kratkem še druge.

(Dalje prih.)

Zahtevajte v gostilnah katoliško-narodne liste Straža in Slov. Gosp.

Šac (zaklad) na Remšniku.

(Po župnijskih kronikah pripbuje J. Januš G.)

Remšnik!

Kje je ta kraj? V spodnjih krajih misli ljudstvo, da je že v „blajneih“, to je v okraju, kjer je svet z deskami obit. Mnogokrat se tako sliši govoriti, a temu ni tako. Prav prijetno lego ima Remšnik na pri-solnčni strani proti jugu ravno ob meji sekovske in lavantinske škofije, kako uro peš hoda od železniške postaje Brezno. Kot zaščitnika župnije častijo Remšničani sv. Jurija. Ne sicer na konju, kakor mogoče po drugod, ampak peš jo je primahal nad remšniškega lintverja (zmaja), ter konja pustil menda v Brez-nem; kajti za živali konju podobne je na Remšnik še sedaj precej strma, kaj še le tedaj, ko so po svetu razsajali lintvarji. Že skozi več stoletij kolje s sulico sv. Jurij remšniškega lintvarja, gotovo že od l. 1201, kajti od tedaj ima Remšnik že pisano zgodovino, ob-ljuden pa je bil že za časa Rimljanov.

Ker ima torej Remšnik že tako staro zgodovino, in se je tukaj v starih in novejših časih kopala srebrna ruda, nastalo je med ljudstvom več pravljic o „šacu“, ki je zakopan na raznih krajih. Priobčim tu-kaj le nekaj novejših, zanimivih in resničnih dogod-bic o izkopavanju „šaca“ na Remšniku.

Po najhuji strmini se je vila nekaj okrajna ali velika cesta, dokler je niso na marenberški strani napravili čez nad 900 metrov visoki Rajl, mimo seda-nje remšniške podružnice sv. Urbana. Dokazuje se tudi, da je nekaj ravno tod peljala tudi rimska ce-sta. Tukaj, po tej strmini so poprej blago vozili čez Radl v trg Ivnik (Eibiswald).

Kakor povsod bila je tudi ob tej cesti, malo niže od sv. Urbana, velika krčma in krčmar tudi pre-možen možakar. Vidi se še danes prostor, kjer je nekaj stala hiša in hlev. Ostalo je še tudi nekaj grobelj od kleti, akoravno se je večina kamenja po-

mi. Na kolodvorih vre živahno življenje, ker se vojakom prirejajo burne ovacije.

O boroževanje Italije.

Vojvoda abruški se je včeraj dne 28. t. m. popoldne vkrcal in je prevzel poveljstvo torpednega brodogoja.

Eden del italijanskega sredozemskega brodogoja križari ob tripolitanskem obrežju, med tem ko je drugi del pripravljen, da blokira Smyrno in Beirut.

Italijanski ekspedicijski voj je 40.000 mož močan. Nadaljnih 115.000 mož bo še mobiliziranih v kratkem.

Iz Dunaja se nam brzojavlja:

Italijansko-turška pogajanja prekinjena. Italija je Turčiji oficijelno naznanila, da bo nemudoma z vojaško silo zasedla Tripolis in Cyrenaiko. Izkrepanje italijanskih čet v Tripolisu je samo vprašanje časa. Okupacija Tripolisa je sigurna stvar.

Cerkvene razmere na Saladskem v Prekmurju.

(Od poznavalca razmer.)

„Slovenec“ je v eni zadnjih številkih prinesel notico „Žalostna obletnica“, v kateri piše, da je saladška velika županija, h kateri spada Medmurje, vložila prošnjo, naj se priklopi Medmurje tudi v verskem oziru k Ogrski. Pri tej priliki ne bo odveč, če povejmo nekaj o cerkvenih razmerah tistih prekmurskih Slovencev, ki bivajo v zgoraj omenjeni veliki županiji, pa so tudi v verskem oziru podvrženi Ogrski.

V saladski veliki županiji živi okoli 33 tisoč Slovencev, ki so vsi katoličani. Prebivajo pa ti Slovenci v šestih župnijah, med katerimi so štiri čisto slovenske, v dveh pa tvorijo Slovenci le manjšino.

V eni teh zadnjih župnij, v lendaski, živi približno 2000 Slovencev, ki ne znajo mažarski. Oskrbuje župnijo že od nekdaj troje duhovnikov, pa še ni bilo slišati, da bi se kateri od teh naučil slovenskega jezika. Tudi sedaj tam nastavljeni ne znajo slovenski. Zato so Slovenci, ki v tej župniji bivajo, v duševnem oziru vredni vsega pomilovanja. Ti nikdar ne čujejo v svoji cerkvi slovenske pridige, ne krščanskega nauka, ker je vse mažarsko.

Pred nekaj leti so prosili, da bi se jim dovolilo v cerkvi slovensko peti in sicer ne ravno pri službi božji, temveč prej ali pa pozneje. Toda prošnja jim je bila odbita. Ne smejo v cerkvi slovensko peti, da, niti na glas ne smejo moliti v svojem slovenskem jeziku.

Kaj pa je s spovedjo? To se bo mnogim zdelo neverjetno, pa je žalibog istina. Ti mažarski duhovniki znajo samo nekaj slovenskih besed, s katerimi nalagajo pokoro in vsled tega mislijo, da so upravičeni, spovedovati Slovence in jim dajati odvezo. Da to nima dobrih posledic, je samo ob sebi umevno. — Neki znanec mi je pripovedoval, kako je na lastna ušesa slišal, da je neki Slovenec v lendaske župnije svetoval svojemu tovarišu, ki je bil iz druge župnije, pa se je bal iti k domačemu duhovniku, češ, naj ide v Lendavo k spovedi, da se tam lahko izpove, ker tamošnji duhovniki ne razumejo slovenski, pa vseeno slovenski spovedujejo.

Take so razmere v lendaski župniji. Nič na boljsem niso Slovenci tudi v drugi mažarski, v do-

bronički župniji. Glede števila je teh nekaj manj, toda med tem ko prejšnji radi ugodne lege lahko zahajajo v najbližjo slovensko cerkev, je zadnjim to samo s težavo mogoče. Zato je položaj teh še žalostnejši.

Kako je pa v ostalih štirih župnijah? (Znamenja kažejo, da se hoče tudi tukaj po sili vriniti mažarsčino v cerkev. Tu se na primer med tednom poje v cerkvi mažarske pesmi, šolarji se morajo izpovedovati mažarski, verouk v slovenskem jeziku je iz šol odpravljen, širijo se mažarski molitveniki i. t. d. Povrh vsega tega pa v novejšem času nastavljajo mažarske duhovnike.

Slovenci so po večini siromaki in ker tudi v šolah ne dobijo nobenih podpor, se jih zelo malo izučijo za posvetne duhovnike. Največ jih gre k frančiškonom, kjer jih manje stane. Ker pa v Prekmurju sploh ni nobenega samostana, zato morajo ti slovenski redovniki službovati v tujih krajih, med tem ko v njih rojstni kraj prihajajo tuje, ki poprej morebiti še slovenske besede niso slišali.

Višja cerkvena oblast pa tudi ne skrbi za naraščaj slovenskih duhovnikov. Samo en slučaj! Če na primer zbolí kak bogoslovec, se ga kratkoma pošlje domov, ne da bi se mu dalo le vinarja podpore, da bi se zamogel zdraviti. Sedaj sta zavoljo boleznih dva slovenska bogoslovca doma; eden že bolega celih 8 let, pa se cerkvena oblast prav nič ne pobriga zanj. Eden, ki je bolega že štiri leta, je pa prosil škofa, da bi dobil vsaj toliko podpore, da bi mogel plačati v bolnici stroške za en mesec. Prošnjo je utemeljeval s tem, da so mu roditelji revni in ker imajo več otrok, ne morejo vsega imetja za njega potrošiti. Siromak pa ni dobil niti vinarja. Prosil je nato, da bi se ga sprejelo v bolnico na državne stroške. Toda tudi ta prošnja je bila zavrnjena, ker je postava taka, da so stariši, v slučaju da kaj imajo, dolžni poravnati v bolnici stroške za svojim otrokom. V takih okoliščinah si lahko vsak predstavlja položaj takega revnega dijaka, kateremu ne preostane drugega, kakor čakati na smrt.

V očigled takim žalostnim razmeram ni čudno, če se roditelji bojijo pošiljati v šolo svoje sinove. In posledica temu je, da je slovenskih duhovnikov zmiraj manj. Mažarom pa seveda to pride prav, ker tako lahko pošiljajo med Slovence svoje politične apostole.

Na kak način delujejo ti mažarski duhovniki, je jasno pokazal neki te vrste duhovnik, katerega sem slučajno slišal pridigovati dne 20. avgusta, to je na dan sv. Stefana-kralja. Ta duhovnik, ki že za silo lomi slovenski, je v svoji pridigi, pri kateri je pa imel izključno same Slovence za poslušalce, naglašal, kako se morajo poslušalci čutiti srečne in blažene, ker so mažarski državljani, kako se morajo zahvaliti Mažarom, zlasti pa sv. Stefanu, da je razširil med njimi sveto vero itd. Ubogo revče! Kje so še bili Mažari, ko so se še panonski Slovenci, torej pradedje tistih, katerim je vežal svoje otrobe, seznanili s Kristusovimi nauki in jih tudi sprejeli.

Od mojega znanca sem tudi zvedel, da je ravno ta duhovnik, ki se je že toliko naučil slovenski, da more stopiti na prižnico, enkrat prijel tiste župljane, ki pohajajo štajerska božja pota in tam opravljajo sv. spoved.

Pa bodi dovolj! Saj nam že te kratke slike jasno kažejo, da Mažari s svojim namenom, priklopiti Medmurje tudi v verskem oziru k Ogrski, ne name-

ravajo koristiti tamošnjemu prebivalstvu v verskih rečeh, temveč hočejo doseči samo svoje politične nake. Njih namen je, odpraviti hrvaško duhovništvo, kakor so odpravili tudi hrvaško učiteljstvo in je nadomestiti z mažarskim.

Slovenskim abiturijentom.

Zapuščate gimnazij, realko, vaš drugi rodni krov, poln sanj, ki so vas spremljale skoz prva mladostna leta, in stopate na široko cesto življenja. Široka je pot za razpotjem, široka in težavna, in le tisti hodijo varno po njej, ki ima železno voljo in gotov jasen cilj pred očmi.

Nimamo lastnih visokih šol. Primorani smo iti v tujino, pred vsem na Dunaj, v Gradec in Prago. In ravno v tujini, ki ima toliko skušnjav in nič srca za nas, je potrebno, da se združimo vsi enakomisleči pod enim krovom, ki nam naj nadomestuje domovino, ob enem pa pomaga, da postanemo res tudi — možje.

Slovensko katoliško akademično dijaštvo vas vabi v svoja društva, vas vabi v „Danico“, „Zarjo“, „Dan“ in Slovensko dijaško zvezo, v društva, ki stavijo članom jasne cilje. Vzgojiti jih hočejo v značajne katoličane in požrtvovalce, nesebične narodne delavce. Vabimo vas, ki ste si izvolili križ za zvezdo vodnico svojega življenja, da se nam pridružite. Prepričani smo, da je treba katoliškemu inteligentnemu dandanašnji odločne načelne vzgoje, ako hoče ostati zvest katoliškemu idealom in vstrajati v mladeniški navdušenosti v boju zanje. Kje se mu nudi lepša prilika za to, kot v družbi enakomislečih tovarišev, v društvih, kjer vlada načelno soglasje.

Delo v naših društvih je samoizobraževalno in narodno-obrambeno.

Vsa naša društva imajo bogate knjižnice, naročena so na mnogo revij in časopisov; potom predavanj pa bude zanimanje za vse najrazličnejše pojave domačega in tujega življenja.

Za praktično narodno-obrambeno delo se nam odpira široko polje: V Gradcu skrbi „Zarja“ za „Kres“, na Dunaju „Danica“ za „Stražo“, v „Dnevu“ lahko študirate češko narodno-obrambeno delo in seznanjate rojake z njim, v Slovenski dijaški zvezi pa imate priliko, da posvetite svoje mlade sile neposredno domačim tlem.

V tujini boste čutili premoč naših narodnih nasprotnikov, ob enem pa tudi potom naših družtev podali bratsko roko drugim Slovanom. Že kot dijaki boste pomagali graditi ponosno stavbo kat. slovenske vzajemnosti, ki edina more zaježiti prodiranje naših sovražnikov. Naša društva so včlanjena v Slovenski ligo katoliških akademikov.

Na Dunaju je „Danica“ v najožjem stiku s hrvaškimi katoliškimi akademiki v „Hrvatski“, s češkimi v „Lipi“ in s poljskimi v „Polonii“; v Pragi stane „Dan“ pod eno streho s Češko ligo akademično, in iz „Zarje“ je izšlo letos novo hrvaško katoliško akademično društvo „Preporod.“ Tukaj se goji slovenska vzajemnost smotreno, na realni podlagi, v načelni edinosti.

Slovenski abiturijentje, ki ste načelno naši in vam je do dela za katoliško, slovensko in slovansko stvar, pridite med nas, pridite v „Danico“, „Zarjo“, „Dan“ in Slovensko dijaško zvezo!

rabila za popraviljanje sv. Urbana. Na mestu, kjer je stala nekdanja krčma, raste sedaj precej veliko in debelo drevje, a prostor se še dandanes prav dobro pozna, posebno od kleti.

Pripoveduje se tudi med ljudstvom, da so nekdanj samostanski prebivalci zbežali na Radl in v tej usodapolni kleti skrili svoj denar pred sovražniki.

Torej kratkoma v tej kleti blizu sv. Urbana, ki menda radi pomanjkanja vina denar straži, je sedaj skrit „šacu“, škrinja polna denarja.

Tako se torej čita o tem „šacu“ v župnijski kroniki in tudi ustno izročilo to potrjuje. Posebno je stara Staudnerca, sosedka sv. Urbana, staro klepetavo bablje, ki je vsled starosti sodnemu dnevu trobilo, in ki si že davno hladi svoje pete pri sv. Juriju, je z vso vnemo svojega jezika skrbelo zato, da se ta pravljica o „šacu“ ni pozabila. Pripovedka rajne Staudnerce, sv. Jurij se usmili njene duše, bila je ta-le (je še mnogo pripovedk, pa za občinstvo zahtevuje že jedna):

„Ko sem bila še pastarica in sem blizu one-le razvaline ali kleti ovce pasla, sem zagledala nekoč pri kleti neko deklico, ki me je tako-le nagovorila: „Tu imaš ključ, pojdi v klet in si nabaši iz škrinje denarja kolikor hočeš.“ Šla sem torej v klet in res našla veliko škrinjo, na kateri je pa sedel grozni črni maček, katerih res žalibog na Remšniku ne manjka, na vso moč predel, pihal in hotel v mene skočiti. Vsa prestrašena rečem deklici, ki mi je poprej dala ključ: „Ne upam se do škrinje, ker maček grozno gode in hoče v mene skočiti.“ Nato mi je rekla deklica: „O, jaz sem nesrečen otrok! Ti bi me bila lahko rešila, pa me nisi ubogala. Zakaj si me nagovorila? Zdaj še pa dolgo ne bode rešitelja za mene. Tukaj na tem mestu bo še le začela smreka rasti in kadar bo dovolj močna zrastle, se bo posekala. Drevo se bode zažagalo na deske. Iz teh desek se bo napravila zibeljka in še le tisti otrok, ki bo de v zibeljki iz teh desek ležal, bo de moj rešitelj.“ Nato je deklica izginila, jaz nisem imela več ključev in tudi vrata v klet so izginile.“

To pripovedovanje matere Staudnerce je šlo od ust do ust in prišlo tudi do ušes remšniškega godca, ki je hodil cvilit in piskat po gostijah. Tukaj na teh edinih zabavah prebivalcev sv. Jurija na Remšniku je poleg svoje le za višja ušesa ubrane godbe razširjal tudi pripoved o „šacu“ Staudnercega sosedu sv. Urbana.

Zvedel je to pravljico krivobedrega godca slučajno tudi neki Nemeec (Remšnik namreč meji, kakor sem že omenil, na sekovsko škofijo, in gorovje Radl dela tudi mejo med Slovenci in Nemci; torej so Slovenci in Nemci na Radlu v najbližji stiki), ime njegovo naj čuva sv. Urban, in brž prišel vprašat muzikanta, kako in kaj je s tistim šacom sv. Urbana. Šaljivi cvileš ga brž pouči, da se lahko šac sv. Urbana le po noči ob 12. uri dvigne. Uboga nemška para je res verjel navihanemu godcu in hajdi odpravil se je na od muzikanta določeno noč, ob 11. uri ponoči, z lopato in krampom šac kopat. Kopal je neki tako, da mu je kar curkoma pot tekla, in zraven pa vedno godrnjaje klical na pomoč vse nemške in slovenske peklenske prebivalce. Navihani, krivokraki godec pa, ki mu je na tihem sledil, in ko se je že zadosti nasmejaj, se mu je ubogi kopač začel v srce smiliti in da bi ga torej rešil nepotrebne kopanja, ga jame strašiti. Kakor hitro zasliši Nemeec nečloveške glasove, popusti brž kramp in lopato, in skok za skokom si jame svoje radovedne nemške pete brusiti po radelskem kamenju. Še le ko prisopiha težke sape, vsled bežanja in vsled neravnih vratnih okrasov, na vrh Radla, do sv. Pankracija, vsklikne s sklenjenimi rokami: „Liebster Pankratius, jetzt hilf, jetzt ist's not. Ich verspreche dir, nimmer nach dem Urbanischatz zu graben!“ (Preljubi sv. Pankracij, zdaj pomagaj, zdaj je sila. Obljubim ti, da ne bodem nikdar več hodil nad šac sv. Urbana.)

In res je bil uslišan, kajti ljudomušni piskač mu ni mogel več slediti od samega smeha.

Pa vkljub temu, da je to Nemeec tako skupilo, so še tudi za njim hodili novi kopači sv. Urbana tirjat za šac. Še leta 1894, meseca novembra, je bilo no-

vo kopanje videti. A šac sv. Urbana še sedaj mirno počiva.

Okoli leta 1870 se je našel pod takozvano Fanče kapelo, ki je pa sedaj razvalina, ne daleč od župnijske cerkve na gričku, rimski grob. Ostanke so menda tedaj vzdignili in jih prenesli Bog ve kam — kam, nisem mogel doznati. Od tistega časa bržčas je nastala med Remšničani pravljica o šacu, ki pod to kapelo čaka rešitve. Toda, ker je že kraj, kjer je stala kapela, bolj samotna, okoli in okoli s smrekami obraščen, in ker so tudi podanički sv. Jurija, vsaj nekateri, bolj tanke in boječe vesti, se dolgo časa ni nikdo upal s krampom nad ta šac. Vendar po ustih Evinih potomk in od Eve zapeljanih Adamov je krožila vest o skritem šacu pod Fanče kapelo.

Še le leta 1893 je začel blizu Fanče kapele kopati pod hrib Janez Deutschmann. Pri kopanju, ki se je vršilo pa po dnevu, ga zasači rajni gospod župnik J. Žmave in ga vpraša:

„Hej, očka, mislite li tukaj rudo najti, srebro, ali kaj temu podobnega?“

Stari, nagubani tobakar pa, ko je pošteno pljunil in preložil otoklino v ustih (tobak) na pristojno mesto, je ponižno odgovoril:

„Bil sem, visokovredni gospod fajmošter, še kot coklar (pastir) na Aubrehtovem, ki je bila nekdanj še last Aleša Gregla, „Kirchenwirta“ (po remšniško), in takrat je bila ta kapela predrena na svetlini, s palico sem v odprtino štokal in pregruntal, da je kapela od znotraj votla. Takoimenovani „Kärnerhansel“, bil je sicer, Bog in sv. Jurij (na Remšniku sicer še brez konja) mu pomagajta v nebesa, ciganske matere sin, Bog ve od kod. Ta „Kärnerhansel“ torej mi je pripovedoval, da je tudi tukaj pod Fanče kapelo zlata krsta (Tega izraza pristen vojščak sv. Jurija pešca ni menda rabil!) zakopana in zato sem začel kopati.“

In res je dedle že blizu pod kapelo prerilo, a našlo ničesar, nego le kamenje.

Župnik, ki ga je hodil vedno gledat, mu svetuje, naj začne pri kapeli kopati, ne pod hrib, ampak

Za „Danico“:

iur. Stanek Masič, tč. predsednik.
iur. Vekoslav Vrtovec, tč. tajnik.

Za „Zarjo“:

iur. Anton Ogrizek, tč. predsednik.
iur. Joško Senk, tč. tajnik.

Za „Dan“:

iur. Josip Dular, tč. predsednik.
iur. Anton Rebol, tč. tajnik.

Za Slovensko dijaško zvezo:

iur. Franjež, tč. predsednik.
iur. Gvidon Zbašnik, tč. tajnik.

„Učiteljski Tovariš“ in naše šolstvo.

Na izvajanja poslanca dr. Verstovškega o delitvi deželnega šolskega sveta se je venčar enkrat oglasil tudi „Učiteljski Tovariš“. O zadevi piše nadučitelj Hren, ki je na Cirilovi šoli na Muti. Mi gosp. nadučitelju Hrenu priznamo odkrito več merodajne sodbe, nego kateremu drugemu učitelju. To je čisto naravno. Gospod Hren je privatni učitelj in neodvisen od deželnega šolskega sveta, vsaj v gmotnem oziru. Nadalje pa gospod Hren deluje v kraju, kjer so zares narodni učitelji bele vrane. Priliko ima pa spoznavati razmere šolstva ob meji; on mora večkrat omilovati učiteljstvo, ki ječi pod neizrecnim terorizmom nemškutarških vaških klik in okrajnega šolskega sveta. Toda pustimo to hvalo in priznanje, da gospod Hren do dobra pozna žalostne razmere našega šolstva pod blaženim graškim deželnim šolskim svetom. Če še priznamo kako vrlino gospodu Hrenu, padli bodo čez njega kakor hijene, češ, da je on že „klerikalec“, čeprav lahko z mirno vestjo zapišemo, da to ni.

Upal si je pa mož v „Učiteljskem Tovarišu“ venčar pisati, da „velika večina štajerskega učiteljstva ni čitala dr. Verstovškovih člankov, iz katerih je vel ne samo strankarski, ampak tudi slovenski, narodni duh.“ To je edino priznanje Hrenovo poslančevim izvajanjem. Radi tega ga pa že „Slovenski Narod“ od srede napada besno v dopisu iz Celja in ga poliva z gnojnic, kakor je svoj čas brezimnik dr. Verstovška. „Slovenski Narod“ skoroda imenuje g. Hrena izdajajo učiteljstva, ker si drzne javno povedati, da mora kot učitelj priznati pravilno stališče naše stranke in dr. Verstovškega, tega preklicanega — „klerikalca.“

Ta izbruh na gospoda Hrena v „Slov. Narodu“ je najlepši dokaz za našo trditve, da se mi sploh ne moremo skupno posvetovati z ljudmi te vrste o najbolj perečih in važnih gospodarskih, šolskih ali narodnih vprašanjih. Njih nadutost presega vse meje in vidi pred seboj le svoj „jaz“, noče pa poznati položaja naroda, tem manj pa še razmer.

Če čitaš uvodnik „Učiteljskega Tovariša“ pač takoj uvidiš, da ga ni pisal „klerikalec.“ Pisal ga je pa mož, ki ima razuma toliko, da loči strankarstvo od skupnih teženj slovenskega ljudstva. Iz dopisa pač diha otožen duh tlačanstva, pod katerim ječi sedaj slovensko šolstvo pod graško palico, katero radi „trajzina“ tako vneto poljubljajo zaslepljeno slovensko učiteljstvo po večini. Želimo le, da bi nastopilo več učiteljev in se odzvalo pozivu gospoda Hrena, da izražajo svoje mnenje in dajo svoje nasvete. Mi jim tudi ne zamerimo, če poleg stvarnih izvajanj udriha jo po „klerikalcih“, ker brez takih ocvirkov še ne sme zastopati učitelj stališča, katerega zavzema mogoče

od zgoraj navzdol, morda bode na ta način našel tisto zaželjeno zlato krsto, ali če že te ne, pa vsaj prazen grob, ki bi bil za zgodovino sv. Jurija tudi velike važnosti.

Možicelj je župnika res ubogal in v nekaterih dneh podkopal pod kapelo, predrl močan zid in odkril oni že leta 1870 izpraznjeni „rimski grob.“

Župnik je nato celo stvar poročal v Gradec starinarju profesorju Ferku, in ta mu je odpisal, da je izkopsnina resnično stara rimska gomila, kakoršnih je več po Dravski dolini.

Ubogi Janez pa, ki je več dni brezuspšno ril pod zemljo, se je jezil, da ni našel zlate krste in ni postal iz bajtarja — gospod. V svoji sicer 70 let stari, pa hudomušni glavi se je kmalu nekaj namislil: češ, da se ne bodejo meni, staremu kozlu, in pa gospodu fajmoštru drugi posmehali, moram jih „naddlati“ (nalagati), da bodo ostali tudi drugi norci, ne samo midva s fajmoštom.

In res, stari Klepetavs je začel kmalu raznašati med čredo sv. Jurija vest:

„Pod Fanče kapelo se je našel denar. Fajmošter je pograbil celi pisker, ga skrnil pod svojo dolgo suktnjo in grede se celo v stran držal, tako težko je nesel.“

Remšniške ovčice so se res dale nadolati in mo verjele.

V istem času ravno, ko je vest o najdenem šacu krožila po župniji, je rajni gospod župnik kupil od marenberškega notarja Kocbeka neko staro kočuro in ljudstvo je kmalu govorilo:

„O, lahko si fajmošter bajte kupujejo, ker so toliko denarja našli.“

Radelski Nemci pa, ki so v kulturi še par stoletij za sv. Jurijem, so pripovedovali, da je župnik celo dva milijona denarja našel. Kratkotamo, to nadodlanje bajtarja Janeza je bilo povod, da so se od-

tudi „klerikalni“ poslanec. Skupno razmotrivanje tega vprašanja je potrebno, ker je šolstvo naša skupna zadeva. Kar je poslanec dr. Verstovšek jasno razložil, to trdi tudi gospod Hren koncem stvpega članka:

„Sicer sem pa prepričan, da ta zahteva po delitvi deželnega šolskega sveta ne bo izginila iz programa štajerskih Slovencev, pa naj bodo na krmlu te ali one stranke, dokler bodo te stranke čutile tuji narodno in ne samo — strankarsko.“

Seveda je ta izjava liberalnega učitelja huč po per za celjske strankarje; dobili so zopet pod nos, da tudi v tem tako važnem vprašanju ne postopajo kot narodnjaki!

Slovinci in deželno gospodarstvo.

(Piše dr. IVAN BENKOVIČ.)

(Dalje.)

Točka 4. Poskusna ščacija v Mariboru: je po svojem namenu teritorialno skupna, nacionalno nevtralna (?), glede sredstev v znesku 9.985 K nemška.

Točka 5. Kontrolna ščacija za semena v Gradcu z 10.670 K: Isto kakor zgoraj rečeno.

Točka 6. Pospesevanje vinoreje. Rubrika 1. Uprava (osobje): glede namena skupna (nevtralna); sredstva v znesku 19.177 K, ker v Gradcu, popolnoma Nemcem v prid.

Rubrika 2. A. Dež. trtnice: razmerje 49.000:90.000 K, se mora iz stališča spodnjega dela in iz stališča Slovencev imenovati zelo optimistično, posebno z ozirom na uporabo sredstev.

Rubrika 2. B. Državne trtnice: ravno tako razmerje, 10.300:30.000 K. Stroga ločitev je težko izvedljiva.

Rubrika 2. C. Državne in deželne trtnice: deto 16.600:30.000 K.

Rubrika 3. Viničarska šola (6000 K): skupna (nevtralna)?

Rubrika 4. Prispevki in subvencije v znesku 49.470 K (vinorejski inštruktorji v znesku 28.840 K všteti): skupno (nevtralna); obe skupini si držita ravnotežje, ako se postavka razkroji iz slovenskega stališča zelo optimistično.

Rubrika 5. Posojila. V deželni proračun se vpostavi samo zahtevek za obrestovanje deželnih dolgov za posojila vinorejcem. Svoto posojil na podlagi poročil deželnega odbora teritorialno lahko razdelimo; za 1909 je bilo razmerje približno 100:1900, toda pripomniti moramo, da je leta 1909 na Spodnji Štajer v primeri z drugimi leti odpadlo izvanredno veliko; na podlagi prejšnjih poročil dobimo približno razmerje 1:5. K narodnostni razkrojitvi te svote imamo samo nesiguren pripomoček — ljudsko štetje; med vinogradi Nemcev in Slovencev obstoji v prizadetih vinorejskih krajih (pripomniti moramo, da so nemški meščani nakupili dosti vinogradov od vinogradnikov, ki so vsled trtne uši obubožali) približno razmerje 1:4. Ako vzamemo aritmetično sredstvo teritorialnega in nacionalnega razmerja, dobimo razmerje 4:15. Vsled tega se je postavko: posojila vinorejcem v znesku K 72.400 v zgorajšnjem razmerju 1:5 (Spodnji Štajer) in 1:4 (Slovinci) razkrojilo.

Točka 7. Rubrika 1. Deželna kmetijska družba:

Rubrika 2. Gozdna kultura: Glede namena bi morali obojni izdatki veljati kot skupni (nevtralni), sredstva 13.800 in 14.750 K, ne pridejo v dobro niti Slovincem, niti Spodnjemu Štajerju.

slej pogostoma oglašali nočni kopači pri Fanče kapeli. Vsako noč skoraj so razkapali zidovje na voglih, na sredini in tudi stebrom, na katerih je slone-la kapela, niso prizanašali.

Vsak si je pač mislil, nekaj pa venčar le mora biti, drugače ne bil Janez kopal in tudi gospod fajmošter ne bi hodili vsak dan h kapeli gledat.

Tako sta si mislila tudi Golenov Franc in pa Luka, krojač (pravi imeni pa skriva sv. Jurij pod svoj ščit, kajti oba kopača še služita pod njegovo zastavo), in sta sklenila, se spraviti še nad ostali — „šac.“

Luka reče svojemu dobremu prijatelju Francu Golenovu:

„Ti, veš kaj? Jaz imam bukvice in s pomočjo teh bukvic se mora na vsak način šac vzdigniti; a to se mora zgoditi ob 11. uri po noči. A je tebe ob tem času kaj strah, Franc?“

Franc: „Kaj vraga bi se bal, jaz že „ki kedaj kar“ (toliko kakor: prav nič), saj nisem samo enkrat po noči živino gonil in drugače okrog voglaril. Ko bi me pa bilo strah, bi pa doma babe vahal. A kaj pa ti, Luka?“ vpraša Franc.

„A „kode kaj“ vraga bi se jaz bal, „že ki kedaj kar.“ Jaz sem že o polnoči narčan ležal na britofu (To je namreč na Remšniku lahko, ker je gostilna par korakov od cerkve in sv. Jurij še svoje mrtve podanike vedno, kakor menča malokje, okoli cerkve straži.), pa me ni nikdar kaj strašilo.“

„Pua Luka!“ (Pua pje!) pravi Franc. „Ne tako, noč ima svojo moč, že marsikateremu se je prigodilo, da je ležal kakor kratkorepec in še spregovoriti ni mogel, tako se je vstrašil. Pua, še veš kaj, kako je tisti Nemeč sv. Pankraca na pomoč klical, ki je pri sv. Urbanu šac kopal? Kramp je pustil celo sv. Urbanu in jo brusil čez Račl, kakor bi ga bili vsi vragovi gnali.“

Rubrika 3. Pospesevanje deželne kulture.

Tekoče število 1—5. Zahtevk osobja 56.593, kakor poglavje IV, točka 7, rubrika 2 in izvajanja tikajoča se deželne uprave.

Tekoče število 6—7. Melioracije 190.000 K: po poročilih deželnega odbora iz zadnjih let in iz dotičnih izkazov je razmerje 16:3 (Spodnji Štajer, oziroma Slovenci) vse prej, kakor iz slovenskega stališča pretirano; deželno-kulturni inženirji redkokedaj zaidejo na Spodnje-Štajersko, še redkeje imajo vloge slovenskih prošnjikov za subvencijo melioracij pozitivni vspeh, dostikrat ostane samo pri poizvedovanju.

Rubrika 3, tekoče število 8. Haloze: izdatek 10 tisoč kron za slovenski del dežele.

Rubrika 3, tekoče število 9—19. Krma 1200 K: skupno (nevtralna)?

Rubrika 4. Sadjereja (59.252 K), nadalje rubr. 6, mlekarstvo in živinoreja (16.060 K), rubrika 7, reja goveje živine (31.980 K), rubrika 10, konjereja (K 8000) in rubrika 13 do 26 B. različni izredni izdatki v znesku 86.000 K:

Po treznem uvaževanju in proučevanju poročil deželnega odbora in prilog se je sprejelo kot teritorialno razmerje 1:4, kot nacionalno razmerje 1:5 za odgovarjajoče, k čemer je pripomniti, da se je vzelo slovensko kvoto prav za prav previsoko pri rubrikah 13—26 B, „varia“ tudi kvota za Spodnji Štajer, vsled česar se je pri združenih postavki „varia“ v znesku 86.000 K vzelo drug ključ. Kvota za slovenski del dežele se je vpisalo prej previsoko kot pa preniko; pomislimo samo na zapostavljanje slovenskih zadrug, naj protežiranje takozvanih nemško-svobodomiselnih poljedelcev, na izključenje Slovencev iz števila osobja in pri nabavi potrebščin itd.

Rubrika 5. Živinozdravništvo (91.637 K): razkrojitev izdatkov za osobje se je vzelo po poročilu deželnega odbora za leto 1909 in po stanju osobja; zahtevk za potrebščine v znesku 900 K je skupen.

Rubrika 8. Ribišto 542 K: skupno (nevtralna).

Rubrika 9. Glasilo (6000 K) se mora zapisati na nemški konto; sprejeta teritorialna uvrstitev je samoobsebi umevna. Namen je skupen, sredstva se izdajo v Gradcu.

Rubrika 11. Pletarska šola na Bregu pri Ptuj (3000 K) se smatra iz narodnega stališča za skupno šolo.

Rubrika 12. Pospesevanje vinoreje, odpade, ker je pod točko 6 izkazano kot pokritje.

Rubrika 13. Premije za posle 10.000 K: skupno (nevtralna).

Rubrika 14. Odkup kmečkih posestev: dto.

Kakor se vidi, se na slovenski konto in na konto Spodnjega Štajerja pri analiziranju posameznih postavk prej preveč kakor pa premalo oziramo, da nam ne bo mogel nikdo očitati pristranosti; v resnici je perspektiva za slovenski del dežele še temnejša.

B. Izredni izdatki.

Rubrika 1. Dve uvrščeni pokojnini v znesku 5000 K pridete v korist samo Nemcem, tudi teritorialno.

Rubrika 3. Društvo za obdelovanje vrtov; rubrika 4. Perutninarsko društvo; rubrika 5. društvo za varstvo živali; namen skupen, sredstva 1000 K: samo v korist Nemcem.

Rubrika 6—7. Cepljenje svinj in goveje živine: (4000 K) skupno (nevtralna).

Rubrika 8. Zavarovanje delavcev proti nezgodam: dto.: sredstva 3600 K, koristijo indirektno samo Nemcem.

Rubrika 9—11. Dirkanje 700 K: skupno (nevtralna).

Rubrika 12. Kmetijsko društvo Radvanje (Sp. Štajer) 400 K: skupno (nevtralna)?

Rubrike 13—26. Različne subvencije; vide rub. 4, 6, 7, 10 rednih izdatkov (že vračunjeno).

Rubrika 27. Zimske šole: izdatek za Gornje in Srednje-Štajersko v znesku 5000 K: nemško.

Rubrika 28. Tujski promet: dto. (2000 K).

Rubrika 30. Svinjereja: kakor rub. 4, 6, 7 in 10 rednih izdatkov (8000 K).

Rubrika 31. Zveza poljedelskih zadrug. (Zahtevk osobja 4000 K): nemško, Gradec.

Rubrika 32. Strupene kače: skupni izdatek v znesku 5500 K.

Rubrika 33. Prispevki za stroške pogozdovanja v znesku 1733 K se izdajajo samo za Gor. Štajer.

Rubrika 34. Splošna zveza poljedelskih zadrug, Dunaj: namen skupen, sredstva (1000 K) nemška.

Rubrika 38. Obhod planin 1000 K: skupno (nevtralna).

Rubrika 39. Planinsko društvo 200 K: nemško (Gradec).

Rubrika 45. Štipendije za sirarske šole; rubrika 46. Katar v spolovilih; rubrika 50. Perutninarstvo; rubrika 52. Pridelovanje žita; rubrika 53. Splošni izdatki; skupno 105.000 K; velja kar za rubrike 13—26.

(Dalje sledi.)

Politični pregled.

Češki deželni zbor.

V češkem deželnem zboru so češki agrarci u-maknili svoj predlog, naj se izvoli posebni odsek, ki se naj bavi z draginjskim vprašanjem. Pač pa bodo danes v petek predložili izpremenjen predlog, naj se vse zadeve, ki se tičejo vladajoče bede, odkažejo de-

želnemu odboru. S tem predlogom so Nemci zadovoljni. Šolska komisija je sprejela zakonski načrt, da se permanentno proglasi šolska komisija za regulacijo učiteljskih plač.

Preosnova kabineta.

„Venkov“ poroča, da namerava Gautsch res rekonstruirati kabinet, toda le v tem oziru, da prideta v kabinet sekojska šefa Röhl iz železniškega in Mataja iz trgovinskega ministrstva. Za vsako drugo rekonstrukcijo manjka predpogojev.

„Deutsch-nationale Korrespondenz“ piše: Kakor se sliši iz informiranih krogov, se bode sedaj vendar nekoliko pomnožilo število članov kabineta. Kmalu koncem zasedanja češkega dež. zbora bo ministrski predsednik baron Gautsch zopet uveljavil mesti ministrov-rojakov. Kot najresnejša kandidata se imenujeta izmed Čehov poslanec Mastalka, izmed Nemcev poslanec Pacher.

Kakor znano, je na dnevnem redu prve seje državne zbornice dne 5. oktobra prvo branje zakona o poslovniku. Ta dnevni red bodo gotovo morali spremeniti, ker morajo v prvi seji izvoliti predsednika, nadalje se bodo vršile volitve v delegacije. Zbornica bo potem prešla takoj na draginjsko vprašanje. Dosti nujnih predlogov je vloženi tudi vsled draginjskih izgrediv na Dunaju.

Vojni minister vitez pl. Auffenberg.

V vojaških krogih se govori, da je vplival na Auffenbergovo imenovanje neposredno nemški cesar Viljem. Pri vajah v Tabisu se je Viljem zanimal za Auffenberga in je rekel prestolonasledniku: „Ti, na Auffenberga te opozarjam, ker je izboren človek!“ Cesar Viljem se je tudi pozneje zanimal za Auffenberga, katerega je potem prestolonaslednik priporočil cesarju.

Češko.

Zadnje dni so bile konference mladočehov, in staročehov zastran združitve obeh strank. Pogajanja še niso končana. Del staročehov je združiti naklonjen, a ostali se hočejo spojiti z novoustanovljeno konservativno katoliško-narodno stranko.

Ogrsko.

V seji ogrske poslanske zbornice dne 27. t. m. je poslanec Polony interpeliral vlado zaradi dogodkov na Hrvaškem in zahteval, da vlada bana odstavi, češ, da je eden najnevarnejših hrvaških politikov. Polony je opozarjal na trilateralne težnje in posebno napadel Slovensko ljudsko stranko ter njenega voditelja dr. Šusteršiča, ki zedinjenje Jugoslovancev najbolj propagira.

Tripolis.

„Corriere d'Italia“ poroča v detajlih o položaju v Tripolitaniji, kakor so ga slikali ubežniki, ki so pribežali na Malto. Med odnotnimi Evropejci vlada veliko razburjenje. Mošeje so domačini zasedli. Mohamedanski duhovniki hujskajo zoper tujce in zoper žide, ki so pod italijanskim varstvom. Veliko Evropejcev, ki niso dobili prostora na ladijah, ki so odplule proti Malti, skuša s karavanami priti na tunezijsko mejo.

Bolgarija.

Turško-bolgarska trgovinska pogodba je naltela naenkrat na težkoče. Bolgarska vlada je odklicala svoje delegate, da jim da gotove inštrukcije. Stališče presoja sedaj zelo pesimistično, vendar pa je še nekaj upanja, da spravijo trgovinsko pogodbo pod streho.

Perzija.

O bivšem perzijskem šahu so poročali, da so ga vladne čete vsled izdajstva pri Gumuštepe prijete in da je Salafred Dauleh v zasedo zvalil Jefrema in ga ujel. Poizvedbe so pa dognale, da o eks-šahu še sploh ni nikakih poročil, dočim je došel Jefrem s svojimi Bahtiarji v Serend. Vse te vesti nimajo drugega namena, nego povzročiti nemire v Teheranu, kjer je le malo vojaštva. Če bi se to posrečilo, tedaj bi skoraj gotovo Rusija intervenirala.

Rusija.

Rusko notranje ministrstvo je zopet udarilo po katoličanih. Prepovedalo je namreč katoliškim škofom zapustiti brez dovoljenja škofije in imenovati katehete brez dovoljenja ministrstva.

Raznoterosti.

Za vojaške letalne stroje prirede veliko letališče pri Gorici. Vojno ministrstvo je izvršitev projekta poverilo nadporočniku Stohanzelu.

„Sloga“ v Celju. „Slov. Narod“ poroča, da se preseli z novim letom „Sloga“ ki se tiska sedaj v Hribarjevi tiskarni v Ljubljani, v Celje. Mislimo, da bi bilo najbolje, če bi se „Sloga“ in Nar. List“ združila, kajti smer in cilj obeh listov je eden in isti. Hinaščine je pri „Slogi“ že res več kot dovolj.

Učiteljska imenovanja. Deželni šolski svet je nadučitelju v Crešnjevcu, g. Gregorju Polancu, povodom upokojenja na lastno prošnjo, izrekel za njegovo plodnosno delovanje pohvalo. Kot nadučitelji so bili nastavljeni: na dekliški ljudski šoli v Studencih Karl Mayer, na deški ljudski šoli na Bregu pri Ptuj, učitelj Albin Wankmüller; kot definitivni učitelji,

oziroma učiteljice: na dekliški ljudski šoli v Studencih prov. učiteljica Terezija Jurič, na ljudski šoli v Rogatec prov. učiteljica Margareta Vodopivec, na ljudski šoli na Bregu pri Ptuj prov. učiteljica Ida Rodošek, v Konjicah Gustav Svetlin, v Marija Devici v Puščavi Adolf Friedl, v Vidmu Ivan Černež, v St. Janžu na Dravskem polju suplentinja Marija Gobeč in def. učit. Aleksander Nezima, v Ptujski okolici Stanislaja Schreiner, v Majšpergu Anton Kožuh, v Zavrču Marija Voršič, v konjiški okolici Ludvik Petrič, v St. Lovrencu nad Mariborom Josip Vidmoser. Definitivni učiteljci Alojzija Gorjak v Čadramu in Marija Pleško pri Sv. Duhu v Halozah ste dobili dovoljenje, zamenjati svoji službeni mesti.

Profesor Sorn — pardon, od pol leta sem Schorn, se je, kakor izvemo iz čisto zanesljivega vira, dal vpisati, oziroma je prosil milostno za sprejem v nemško profesorsko društvo za Spodnji Štajer. A radovedni smo, ali ga bo to nemško društvo sprejelo ali ne. Hudobni jeziki trdijo, da ga hočejo odkloniti, ker bi imeli radi le čisto nemške člane v društvu. Nemškemu profesorskemu društvu čestitamo na pridobitvi tako odličnega člana, katerega svoj čas že nemško profesorsko društvo v Ljubljani ni sprejelo v svojo sredo. Sorn-Schorn, vse to ne bo nič pripomoglo do ravnateljskega mesta.

Liberalna strast. Sovraštvo liberalcev do naše katoliško-narodne stranke je brezmejno. Vsak svobodomiselec in če je tudi nemški nacionallec, jim je ljub in dobrodošel, z vsakim brezverskim vprašanjem in če je tudi za narod pogubno, se sprizajzajo, vsak narodni cilj pa, za katerega se borimo mi in bi imeli pri njem tudi kako besedo, pobijajo z vse besnostjo. Če ni svobodomiselstva in njegove strahovlade, naj vzame vrag še narod. En eksempel: Nadučitelj na Ciril-Metodovi šoli na Muti, gospod Hren, je priobčil v „Učiteljskem Tovarišu“ članek o delitvi deželnega šolskega sveta na Štajerskem, katero zagovarja. To je spravilo izdajalske duše okrog „Slovenskega Naroda“ v ogenj. V številki od dne 27. t. m. prinaša to liberalno motovilo med štajerskimi novicami, grd, nestvaren odgovor na Hrenov članek, v katerem neokusno napada gospoda Hrena, ker se je drznil povedati svoje mnenje in povdariti, da je naše stališče v vprašanju delitve deželnega šolskega sveta res narodno. Res, kdor si upa pri liberalcih še misliti s svojo glavo in ne parira raznim kričanjem kot kužek, anatema sit, bodi proklet!

Iz nemško-nacionalnega močvirja. V sredo bi se bila morala vršiti v Gradcu pred porotniki razprava v tožbi, katero sta naperila tajnik mariborskega nemško-nacionalnega „Arbeiterschutza“ Laval in neki Ebner proti socialdemokratskemu glasilu „Arbeiterwille“. Razprava se ni vršila, ker je Laval tožbo brezpogojno umaknil in je Ebner prosil za preložitve, čemur se je ugodilo. Zadeva meče tako drastično luč na nemško-nacionalno močvirje, da je vredno ogledati si jo nekoliko natančneje. Laval je bil svoj čas direktor socialdemokratskega konzuma, Ebner pa najemnik gostilne. Ker je prišlo pri podjetju do nerednosti, sta bila Laval in Ebner odslovljena. Nemški nacionalci pa so Lavala sprejeli z odprtimi rokami. Kmalu je postal med njimi eden glavnih klicateljev za Wastiana. Kakor je prej brezobzirno pobijal „purgarje“, tako je sedaj spravljaj iz sveta „rudečkarje“. Ti mu pa niso ostali dolžni odgovora. „Arbeiterwille“ od dne 3. junija 1910 je prinesel med drugim sledeče o tem nemško-nacionalnem junaku: „Laval kot direktor socialdemokratskega konzuma ni samo nič delal, ampak je storil tudi dejanja, ki bi ga bila lahko spravila v konflikt z kazenskim zakonom. Ebner je oškodoval društvo za 2000 K. Od sodrugov smo čuli očitanja, zakaj se ni Lavala, ki je zdaj tajnik nemško-nacionalnega „Arbeiterschutza“, radi dogodkov v konzumu izročilo postavi.“ Razun tega so mu socialdemokr. govorniki na raznih shodih javno očitali več nečednih stvari. V sredo se je imela vršiti porotna razprava. Prišlo je 22 prič iz Dunaja, Brucka in drugih krajev, kjer je Laval „deloval“. Tolikšega dokazilnega materiala se je nemško-nacionalni „reševatelj“ delavstva zbal. Takoj se je izjavil pripravljenega za poravnavo, če bi „Arbeiterwille“ izjavil, da je sicer Laval zagrešil nekatere nepravilnosti, da pa ni sam sebe okoristil. Zastopnik „Arbeiterwille“ je to odklonil in rekel, da je pripravljen podati izjavo, da je Laval na sodnijsko kaznjiv način oškodoval konzum, da je . . . (sledilo je še več težkih očitanj). Navzlic temu je Laval umaknil tožbo brezpogojno in se je zavezal plačati vse stroške. Bil je to pravcati beg iz porotne dvorane. Laval se je s tem sodil in obsodil sam. Priznal je pred vso javnostjo, da noče, da bi priče govorile . . . Kaj to pomeni, nam ni treba še omenjati. S tem pa ni začet samo Laval, ampak cela nacionalna stranka, ki ga je držala, v prvi vrsti Wastian, kojega glavni agitator je bil. Ni bilo obravnave, a vendar se nam je odprl pogled na nemško-nacionalno močvirje in zasmrdelo je.

Štajersko.

Mariborske novice.

Dijaška kuhinja v Mariboru. Občni zbor mariborske Dijaške kuhinje je bil dne 23. septembra 1911. Predsednik, stolni dekan dr. Ivan Mlakar, je navzoča pozdravil ter opozoril na velik pomen in na veliko korist dijaških kuhinj. Tajnik, profesor dr.

Medved, je podal kratko poročilo o delovanju mariborske Dijaške kuhinje v preteklem šolskem letu. Iz njegovega poročila je razvidno, da je Dijaška kuhinja zelo plodonosno delovala. V njej je dobivalo vsaki dan 60—65 dijakov opoldansko hrano; v 252 šolskih dnevih se je razdelilo 15.540 obedo. Blagajnik, kanonik dr. Jakob Kavčič, je poročal o imetju Dijaške kuhinje. Dohodkov je imela minulo leto 4450.17 kron, stroškov pa 4663.14 K; mali primanjkljaj se je moral pokriti iz dohodkov prejšnjih let. Vsled draginje in vsled slabih letin ima Dijaška kuhinja vedno težavnejše stališče. Vendar ji je zvestih ostalo več zavodov in mnogo plemenitih prijateljev mladine. Imenoma moramo s pristržno zahvalo navesti sledeče: posojilnica v Mariboru, Dijaške kuhinje največja dobrotnica, hranilnica v Šmarju, hranilnica v Slovenjgradu, posojilnica v Gornji Radgoni, posojilnica v Framu in v Konjicah, hranilnica v Dolu, posojilnica v Makolah, Mohorjani v Slivnici, posojilnica v Ormožu in v Ljutomeru, okrajni odbor Šmarje, deželni odbor Štajerski. Lep prispevek (204 K) so poslali vrli mariborski dijaki, ki so priredili pod pokroviteljstvom profesorja dr. Antona Medveda krasno uspešno veselico v St. Juriju v Slovenskih goricah; istotako so se Dijaške kuhinje radodarno spomnili gostje na primiciji častitega gospoda Pavliča. Požrtvovalni podporniki so bili dr. Ivan Mohor, dr. Fr. Rosina, mag. Ferk in kaplan Žekar. Pri volitvi novega odbora so bili izvoljeni: predsednikom dr. Ivan Mlakar, stolni dekan; podpredsednikom ravnatelj Henrik Schreiner (ker je dosedanji podpredsednik dr. Frane Rosina vključ vsem prošnjam zopetno izvolitev odklonil); tajnikom profesor dr. Anton Medved; blagajnikom kanonik Jakob Kavčič; odbornikom pa dr. F. Rosina, dr. Radoslav Pipuš in profesor Ivan Vreže. Odbor Dijaške kuhinje se nujno in najtoplejše obrača do vseh blagih rodoljubov in prijateljev učeče se mladine, naj mariborski Dijaški kuhinji tudi letos ostanejo zvesti podporniki. Dijakov je veliko, ki so podpore skrajno potrebni in tudi vredni. Spominjajte se pri prijateljskih shodih, na veselicah, ob godovih in svatbah, ob kakoršnihkoli sestankih toli koristne Dijaške kuhinje. Učeča se mladina in ž njo ves narod vam bosta hvaležna. Vsak dar bo dobrodošel! Bog ga tisočero povrni!

Volitve v pridobninsko komisijo. Dne 27. t. m. so se vršile volitve članov za pridobninsko komisijo iz 4. razreda za okraj Maribor (dežela). Zmagali so od slovenskega volilnega odbora priporočeni kandidati z 45 proti 7 glasovom. Izvoljeni so gospodje: J. Lorber, župan v St. Petru niže Maribora, in Jožef Ketiš, gostilničar pri St. Jakobu v Slovenskih goricah, kot člana, in gospoda Miha Srnc, trgovec v Rušah, ter Marko Grizold, gostilničar v Račah, kot namestnika.

Porotne obravnave. Pred tukajšnjim porotnim sodiščem so stali dne 27. t. m. oče in dva sinja Murat iz ormoške okolice radi ponarejanja denarja. Ponarejali so samo srebrni in niklast denar. Obsojena sta bila obadva mlajša Murat, eden na 15 mesecev, drugi na 13 mesecev težke ječe. Oče je bil oproščen.

Včeraj dne 28. t. m. sta sedela na zatožni klopi 16letni Janez Falez iz Spodnje Poljskave, obtožen posilstva na mladoletni, in Jožef Godec v Dešnjem radi požiga. Obe obravnavi ste bili radi nadaljnega zaslišanja prič preloženi. — Danes dne 29. t. m. se je moral zagovarjati Janez Podgoršek iz Poljčan radi poskušane posilstva. Obsojen je bil na tri mesece težke ječe. — S tem je sedanje jesensko porotno zasedanje končano.

„Untersteirische Volkszeitung“, ki je sedaj v rokah Wastianovcev, ima za urednika socialdemokratsko-nemško-nacionalno navdahnjenega Lavala, o katerega junaštvih v porotni dvorani govorimo na drugem mestu. Najboljše priporočilo za Wastianov list to pač ni.

Sodnijske razmere. Preiskovalni sodnik dr. Bicek, bivši Slovenijan, postopa zelo čudno. Toda moti se, če misli, da mu bomo vstregli z napadi v listu. Mi dobro vemo, da si dr. Bicek teh želi, samo da bi si utrdil stališče v nemških krogih in pri Volksratu, ki mu kot Slovincu in bivšemu Slovenijanu še nič kaj prav ne zaupajo. Radi tega bomo seveda njegovo „delovanje“ vseeno vestno zasledovali in porabili vse drugod.

Celjske novice.

Celje. Pisarniški nadpredstojnik pri tukajšnjem okrožnem sodišču, g. Luka Berger, je ob priliki upokojitve dobil naslov pisarniški ravnatelj.

Smrtna kosa. V sredo dne 27. t. m. opoldne je umrl Janko Vavken, tajnik južnoštajerske hranilnice v Celju in posestnik v Cerkljah na Gorenjskem. Njegovo truplo so prepeljali včeraj popoldne v Cerklje, kjer bo danes popoldne pogreb.

Celje. Pred tukajšnjim sodiščem se je moral zagovarjati dne 28. t. m. Emerih Kukec, bivši trgovec v Zalcu, radi kride. Obtoženec se zagovarja s tem, da je samo vsled padoa vrednosti prioritet in delnic žalske delniške družbe prišel v plačilne težkoče. Obravnava se je v svrhu zaslišanja nadaljnih prič preložila.

Ptujske novice.

Ptuj. Povodom svojega odhoda iz Ptuj se najpristronejše zahvaljujem za prekrasne poslovilne besede, ki so mi jih govorili na zadnji odhodni veselici krčevinskega brajnega društva vsi gospodje govorni-

ki in sicer častitemu gospodu A. Jagru kot odborniku bralnega društva, gospodu F. Novaku, predsedniku Mladiške zveze, in bratu I. Frenkoviču kot predsedniku telovadnega društva Orel. Istotako se zahvaljujem slavni Dekliški zvezi, oziroma njenemu pevskeemu zboru, za krasno darilce, ki so mi ga podarili kot odhajajočemu vojaškemu novincu v prijazen spomin. Podarjeno darilce me bode spominjalo na krasne in vesele dni, ki smo jih preživeli bodisi ob zvezinih shodih, društvenih prireditvah in izletih; nadalje mi bode v morebitno razvedrilo v mojem novem stanu pod bridko vojaško suknjico in posebno še mi bo služilo kot sredstvo za vzbujanje novih upov in nad na zopetno svidenje in skupno delovanje za verske in narodne svetinje. Med tem ko boste vi nadaljevali svoja začrtana pota, spominjajte se tudi večkrat svojega bivšega sodelovalca. Vas v hvaležnem spominu ohranjajoč — Alojzij Krajnc, tajnik Kmečke hranilnice in posojilnice v Ptuju.

Ljutomerske novice.

Ljutomer. Pretečeni petek dne 22. t. m. nas je presenetila huda nevihta z viharjem in točo, ki je posebno občutno klestila na Stari cesti, Zgor. Kamenščaku, po Vidanovcih, Vogričevcih in Branoslavcih. Ajda je uničena. Kar poprej ni vzela huda suša, je pokončala sedaj ta nesrečna toča. Ubogi naš kmet!

Kamenščak pri Ljutomeru. Posesniku in krojaču Janezu Dolamiču je že dne 1. avgusta 1911 na skrivoma odšel 12letni sin Anton, ker se je bal kazni. Oblečene je imel barhetne hlače (plave), moder predpasnik (šure), star, zelenkast klobuk, ter je bil bosonog. Vzel si je baje smer proti Sv. Križu na Murskem polju. Vsa oblastva še do danes niso zamogla zaslediti nesrečnega dečka. Kdor bi kaj vedel o njem, naj to nemudoma blagohotno naznani sl. občinskemu uradu na Kamenščaku pri Ljutomeru.

Cezanjevci. Bralno društvo v Cezanjevcih pri Ljutomeru priredi v nedeljo dne 8. oktobra 1911, popoldne po večernicah, v gostilniških prostorih gospoda Slavčiča na Kamenščaku gledališko predstavo s tamburanjem in petjem. K prav obilni udeležbi vabi odbor.

Drugi kraji.

St. Ilj v Slovenskih goricah. V Štrihovcu je umrla dne 26. septembra Neža Tischler, posestnica in gostilničarka. Pogreb se je vršil v četrtek popoldne. Ne dolgo pred svojo smrtjo je prodala svoje posestvo Südmarki.

St. Ilj v Slovenskih goricah. V nedeljo dne 22. oktobra se bo vršila v Slov. domu veselica Bralnega društva. Že sedaj opozarjamo domačine, Mariboržane in sosede, da zanesljivo pridejo. Na vspredebu bo igra, vinska trgatav, godba in petje.

Mihalovci pri Ormožu. V ponedeljek, dne 25. t. m. so bile pri nas občinske volitve; naša stranka je izvolila 6 odločnih narodnih mož, liberalci pa so si izvolili 5 svojih in edinega štajercijanca v občini! Govori se, da si voditelji liberalne stranke dajo s patentom zagotoviti svojo narodnost.

Gornji Grad. Volitve v okrajni zastop se vršijo zaporedoma v raznih skupinah. Pri volitvah v kmečkih občinah sta se jako trudila pridobiti razne občine za svojo stran g. Šarb in posebno Govek. Kdo bode pa Goveka poslušal? Naj si vendar ne domišlja, da ima v okraju kaj vpliva! Vseh 11 članov je prodrlo na naši strani z 11 proti 6. Čas je, da se razni koritarji zapodijo od korita. Novo izvoljene ude ne čaka nič kaj veselo delo!

Gornji grad. Danes dne 27. septembra 1911 je volila, ne govori pri volitvah v okrajni zastop skupina kmečkih občin. Zaupniki umirajočih, zastarelih, zadrečko-gornjegrajskih liberalcev so propadli. Zmagala je sijajno disciplinirana naša organizacija, katere skrb naj bo, vse delo prihodnosti žrtvovati okraju, da se kakor hitro mogoče rešimo šibe in nadlog dolgov, v katere so nas pahnili liberalni mogotci. Izvoljeni so gospodje: Klemenšek Rok, Solčava; Plaznik, po domače Rihar, Luče; Jezernik Vjanko, Luče; Natlačan, Radmirje; župnik Dekort, Ljubno; Novak, Okonina; župnik Gothard Ferme, Novaštitca; župan Tratnik, Novaštitca; župan Kos Valentin, Mozirje; Kotnik Vincencij, Mozirje; Hlačun Anton, Mozirje. Živeli zavedni volilci!

Velenje. V nedeljo so igrale članice Dekliške zveze lepo igro „Vestalka“. Hvala jim za prijetno zabavo; neumorno pridni so bili tudi škalski tamburaši. Po predstavi je občinski zastop, polnoštevilno zbran, izročil č. g. župniku Cizeju okusno izdelano diplomu častnega občanstva. Le večkrat se zberimo na tako prijetne zabave, ki niso pohujšljive, temveč vzgojevalne. Društveni Dom imamo, uporabljajmo ga!

Dekanijski shod dekliških Marijinih družb in zvez bo dne 8. oktobra t. l. pri Veliki Nedelji. Spored: Ob 1/10. uri pridiga (kaplan Fr. Stuhec) in slovesna sv. maša; po službi božji javno zborovanje na cerkvenem trgu; govori vlč. g. dr. Hohnjec iz Maribora; nastop govornic iz posameznih župnij. Ob 1/2. uri pridiga o presv. Srcu Jezusovem, potem pa rožnovenska pobožnost. Po večernicah predstava „Svoje glavne Minke“ v šoli. Na predvečer se bo pri Veliki Nedelji spovedovalo, in je drugi dan med pozno sv. mašo skupno sv. obhajilo deklet. Tudi dekleta iz drugih župnij se naj po možnosti udeležijo skupnega sv. obhajila, v ta namen naj dan prej opravijo doma

sv. spoved. — Dekleta, poskrbite, da bo udeležba vse prireditve velika!

Slovenjegraško sodišče. Tudi sodišče v Slov. Gradcu se je zmotilo in spozabilo; gospodje mislijo, da so kje v nemškem delu dežele. Poslalo je to sodišče poslancu dr. Verstovšku samonemško obvestilo, katero je poslanec zavrnil. Sodišče se je spametovalo in poslalo celo slovenski poziv. Tako je prav, četudi mogoče „Marburger Zeitung“ začne kričati, da je kršilo sodišče Stremayerjeve odredbe. Slovenci, bodite dosledni pri uradih. Sodnijski uradniki, med katerimi je mnogo odpadnikov, hočejo uvesti na Slovenskem neko novo strujo glede uradnega jezika.

Podova. Poskušen umor in samoumor. O tem se nam še poroča: Stefan Lah, 68 let star, posestnik v Podovi šte. 9, je v torek dne 26. t. m. svojo ženo Marijo vstrelil s samokresom čez kuhinjsko okno in jo zadel v desno zgornjo stegno. Težko ranjeno so s prvim vlakom odpeljali v mariborsko bolnišnico. Lah, kateri je radi norosti pod kuratelo, je potem, misleč, da je ženo usmrtil, zbežal in so ga še tisti dan našli pri St. Janžu na Dravskem polju na mirodvoru s prestreljeno glavo. Občinski urad v St. Janžu je pustil neznanega samomorilca, ker je še živel, prepeljati v mariborsko bolnišnico. Ker ima Lah prestreljeno glavo, je zdravniška pomoč nemogoča in vsak čas je pričakovati smrt. — Zato je poročilo: Lah je v sredo popoldne umrl.

Sv. Trojica v Slovenskih goricah. „Grazer Tagblatt“ od dne 23. septembra prinaša sledeči dopis, ki ga priobčujemo v prevodu: „Od Sv. Trojice v Slovenskih goricah nam pišejo: Zadnji ponedeljek, pozno zvečer, je zopet gorelo v največji bližini Golobovih posestev. To je zdaj že tretjikrat letos in vsakokrat je sum požiganja le preveč opravičen. Posebno čudno je, da so se vršili ti požari dne 18. marca, dne 18. aprila in dne 18. septembra. Če pomislimo, da se prištevajo Golobova družina mek vrle vzdrževalce nemštva pri idilični Sv. Trojici, potem lahko slutimo, kje bi trebalo iskati lokave požigalce. K sreči se je mogla v tem slučaju vsaka večja nevarnost zabraniti.“ Zdaj torej vemo, kdo požiga pri nas. Že pred par leti je gorelo in večkrat po vrsti in tudi ravno tako najraje pri kakem Golobu ali njih sorodniku, ali pa vsaj kje v bližini. Zandarmerija je bila ves čas na nogah, a zločinca je iskala brezuspešno. Ker bilo je že pred leti jasno, da ti požari niso slučajni, temveč brez dvoma uprizorjeni. Letos je nastajala tudi trojiška občina sama paznike noč za nočjo. In česar se zandarmeriji ni posrečilo, to se je pa posrečilo našim — Nemcem. V „Grazer Tagbl.“ naznanjajo celemu svetu, da požigajo — Slovenci! Vi torej, slovenski prebivalci pri Sv. Trojici, vi ste požigalci, ker se hočete na ta način najbrže rešiti teh par Nemcev. Ali ste upali, da bodo zgoreli s slamo vred pri požarih, ali kaj? Tako podivjanega in zverinskega ljudstva skoro ni najti. In takšno da bi bilo ti, slovensko ljudstvo pri Sv. Trojici? Slovenci! Ali bodele resnično trpeli, da vas bodo maloštevilni nemški sosede zmerjali že — s požigalci? Ali bodele že končno spoznali, kam dovede ta naivna neprežljivost z vladateljnostjo oveh ali treh trojiških mogotcev, ki se sramujejo svoje slovenske krvi in se prištevajo k Nemcem? Ali hočete počakati, da se začno pošiljati zandarji v hiše in se prične zapirati še drugega za drugim, ker ste sumljivi — požiganja? Nizka podlost in uprav peklenska zloba dopisa v „Grazer Tagblattu“ je prevelika, da bi jo mirno prenesli. Oti c. kr. državnih oblastij zahtevamo odločno, da napnejo skrajne sile in zaslede že vendar enkrat tiste brezvestne zločince, ki nas vznemirjajo že toliko let z vedno ponavljajočimi se požari. Skoro neverjetno je, da bi se pri natančnemu preiskovanju tako številnih požarov ne posrečilo najti kakega sledu za hudodelci. Mi zavračamo najodločnejše sumničenja naših posilinemcev v „Grazer Tagblattu“; naloga c. kr. oblastij je, da poiščejo resnične krivce in onemogočijo taka podla očitana Slovencem. Ko bi hoteli Nemci dokazati verjetnost tega podtikanja, bi morali pred vsem doznati, ali so imeli pogorelci od požarov škodo ali korist. Ali imamo Slovenci kako korist od njih? Ali je nam v korist, če vstajajo posilinemške hiše kakor ptič Feniks prenovljene in lepše iz ognja? Gotovo ne bo to nihče trdil! Enkrat se je že brez pravih dokazov osumilo požiganja nekega tesarja, češ, da je hotel na ta način priti do dela in zaslužka. Z isto pravico bi tudi lahko osumili kakega agenta za zavarovanje proti ognju. Tudi on ima korist od požarov. Ljudje se boje in prihajajo pridno z zavarovalnino, on pa ima svoj zaslužek pri tem. Celo gasilna društva imajo korist od požarov. Njih potreba postane očitnejša, dragocenost orožja upravičenejša in vrhutega še pače upatam kaka pōpora od okrajnega ali deželnega odbora. Konečno je korist tudi užitek in veselje, ki ga ima požigalec nad ognjem. Tako se je zgodilo letos v Čagoni, da je kar po vrsti zažagal hiše mladenič, ki je brez dvoma duševno bolan, in je hvala Bogu že pod ključem. Tudi ta slučaj je možen pri Sv. Trojici. Mi ne sumničimo nikogar, pribiti hočemo samo to, da so vsi ti slučajni mnogo verjetnejši, nego je trditev trojiškega dopisnika v „Grazer Tagblattu“, da zažigajo Slovenci. In zato smo prepričani, da se zedinijo vsi pošteni Trojičani v najglasnejši protest proti takemu obrekovanju, kot so si ga v tem slučaju privoščili naši posilinemci. Zdaj imajo besedo naše c. kr. oblasti, ki naj čim najhitreje posvetijo v to skrivnostno požiganje in nas rešijo tega neprestanega strahu.

Koroško.

Celovec. Slovenski dobrotniki so pripomogli k temu, da se je letos otvoril v Celovcu v Ahačjevi ulici Slovenski dijaški dom, kjer je sprejetih 17 dijakov iz različnih celovških srednjih šol. Zavod vodi bivši rektor avstrijskega hospica v Jeruzalemu, bogoslovni profesor prelat dr. Martin Ehrlich. Zavodu želimo najboljših vspehov.

Celovec. Razstava. Da je doživela koroška rokodelska razstava velik fiasko, to pripoznavajo med vrstami sedaj tudi že nemški listi. Tako poroča graška „Tagespost“ iz Sovodja (Gmünd), da so bili v Sovodju odlikovani s kolajnami trije rokodelci, ki pa niti stvari niso razstavili. Razsodišče se torej ni potrudilo, da bi si ogledalo razstavljene reči in je sodelo za zeleno mizo pri sodčetu piva, kakor se spodobi za solidnega, dobrodušnega nemškega — Koroška.

Celovec. Na višji obrtni šoli, ki so jo letos otvorili, in na strojni obrtni šoli, ki je združena z višjo obrtno, se je vpisalo 127 učencev. In Ljubljana?

V Celovcu se sprejme iz poštene družine pripraven deček v uk za mizarstvo. Več pove mizarški mojster (Slovenec) Anton Kalan, Celovec, Salmstrasse šte. 5.

Celovec. Častiti gospod dr. Leopold Lenard, pomožni tajnik Mohorjeve družbe, je dobil od kranjskega deželnega odbora štipendijo, da se posveti nadaljnim študijam na vseučilišču v Krakovu. Obilo sreče!

Excelsior!

Nekoliko misli katoličkoga laika, posvečene hrvatskoj katoličkoj inteligenciji. S predgovorom presvijetloga biskupa dr. Antuna Mahničca.

Kdor prelistava to lepo knjižico in se je zanimal za stremljenje slovenske katoliške mladine v zadnjih letih, mora kmalu spoznati, da je pisalo te liste tisto pero, ki je napisalo slovenskim Orlom že toliko lepih nauk v člankih „Mladosti“. Tisto srce, iz katerega so potekli lepi nauki „Zlate knjige“, je narekovalo tudi „Excelsior.“

Krasne misli, globoki nauki v lepotopolni obliki.

Kar je bilo povedano že mnogokrat v raznih člankih „Mladosti“, kar uči „Zlata knjiga“ priproste slovenske fante, isto obdeluje pisatelj v tej knjigi v nekoliko težji obliki za hrvaško katoliško inteligenco.

Temeljna misel, glavno stremljenje: vse delo in mišljenje mladine mora biti uravnano tako, da se ne zgubi nikdar zveza z Bogom. Pomoč na tej poti kvišku, vzor vseh vzorov pa naj bo on, ki je mladino tako zelo ljubil — Jezus Kristus.

Nekaj posebnega, nekaj čudovitega je slediti pisatelju, ko odkriva pred nami značaj Kristusov. To je biser cele knjižice. To ni tisti mehki, samo ljubeči Kristus nemških modernih mistikov, to ni Kristus tistih, ki ga vzljubijo samo v trpljenju, temveč to je Kristus tudi delavni, največji in najmočnejši, najblazji, pa tudi najbolj energični. To je nevidni prijatelj mladine, ki hodi z njo od jutra do večera, od večera do dne. Tak kot je hodil od Betlehema do vrha Kalvarije, od smrti do vstajenja in do današnjega dne.

Pisatelj sili, pisatelj hoče, on prosi in uči, da uravnava naša mladina svoje življenje po Njem.

To je veliko stremljenje našega pisatelja, odkar dela med našo mladino, katera naj se po tem stremljenju vzgoji do polnih značajev.

Zasebno in javno življenje naše mladine naj se uravnava po teh načelih. Politično, gospodarsko, izobraževalno in vsako drugo delo naj temelji na teh-le principih.

V zadnjih letih opazujemo veselo zblíževanje med slovensko in hrvaško mladino. Prav je tako, tako tudi mora biti! Veselo in dobro znamenje je, da prejema hrvaška mladina na pot svojega prerorenja taka navodila kot so začrtana v tej knjižici.

Veliki ljubitelj mladine škof dr. A. Mahnič pravi v svojem uvodu v „Excelsior“, da naj bi vsak katoliški laik nosil to knjižico vedno s seboj. Po pravici. „Excelsior“ v žepu, v srcu pa njega lepe misli in nauke!

„Zlato knjigo“ in „Excelsior“ smatram kot dva neprecenljiva pojava med slovensko in hrvaško mladino. Dva mejnika na potu kvišku in naprej.

Hvala ti, katoliški laik, da si nam podaril ta dva bisera!

Ivan Podlesnik.

Šport.

Sah. Pri zadnjem mednarodnem šahovskem turnirju v Karlovih varih, katerega so se udeležili najznamenitejši svetovni igralci, je Slovenec dr. Milan Vidmar dobil sedmo darilo v znesku 600 K. Neki graški list, ki, kakor je sicer navada teh časnikov, ne more zamolčati tega dejstva, kar naenkrat s prozornim namenom naglašja, da je Vidmar štajerski inženir iz Weiza. Bi ga že radi naredili za svojega.

Zrakoplovstvo. Polet iz Benetk v Trst se je ponesrečil. Tržaški aviatik Widmer je pri svojem poletu padel. Dospel je iz Benetk na svojem aeroplanu v Tržič v ponedeljek proti večeru. Ko je namreč z daljave videl, da je Trst zavil ves v meglo, je dvomil, da bi mu bilo mogoče pristati varno. Zato poletja niti ni hotel nadaljevati do Trsta, temveč si je izbral primeren prostor poleg ladjedelnice, kjer je tudi srečno

pristal. V torek, dne 26. t. m. zjutraj pa je nameraval nadaljevati svojo zračno pot še do Trsta. Zarana je že poskušal in urejal vse potrebno pri motorju, ki je deloval izborna. Zasedel je zopet svoj novi Ble-riot-stroj in okrog 6'30 ure zjutraj je dal znamenje za odhod. Lepo je drčal stroj nekoliko časa po tleh, a v istem hipu pa, ko se je imel dvigniti v zrak, je zagazilo eno kolo pristajalnega vozička v blato, pri čemur se je nagnil ves aparat na eno stran ter se tako tudi dvignil. Bil je že kakih 10 metrov visoko in navzoče občinstvo je bilo že mnenja, da se bo mlade- mu avijatikcu posrečilo spraviti stroj zopet v ravnotež- je, toda zaman se je trudil s krmili. Niso mu bila po- slušna. Hipoma je tresčil stroj z vsó silo z desnim no- silnim krovom navzdol na tla in se vsled gonilne sile motorja nekolikokrat prekučnil ter pokopal zračnega krmarja pod seboj. Ko je prihitelo občinstvo prestra- šeno na lice mesta, je našlo Widmerja popolnoma ne poškodovanega. Pač pa se je stroj močno poškodoval. Oba nosilna krova, oboje koles, krmila in vijak so bili zdroljeni in nekoliko cilindrov zvitih. — Vsled padca na stroju povzročeno škodo se ceni na več tisoč kron. — Umeje se, da je bil Widmer vsled nesreče skrajno potr in s solzami v očeh pripovedoval, kako se je stvar dogodila. — Nato se je z avtomobilom pripeljal v Trst, med tem ko so letalni stroj naložili in ga z železnico spravili v Trst, od koder pojde najbrže zo- pet v tovarno v Pariz, da ga skušajo popraviti.

Narodno gospodarstvo.

Gospodarska razstava v Sofiji. V Sofiji so v nedeljo otvorili češko-bolgarsko razstavo gospodarskih strojev. Pokrovitelj te razstave je prestolonaslednik kraljevič Boris. Razstava se nahaja v prostorih kra- ljevske jahalnice. Največjo zaslugo za prireditev raz- stave imate trgovski zbornici v Sofiji in Pragi. Otvo- ritev razstave so prisostvovali kraljevič Boris, zastop- niki kralja in kraljice, ministri, člani avstro-ogrske- ga poslaništva, razni državni dostojanstveniki, diplo- mati, častniki, člani pripravljalnega odbora, mnogo industrijalcev in člani češke kolonije. Pri otvoritvi je govoril naučni minister S. S. Bobčev, ki je zlasti na- glašal važnost trgovskih in gospodarskih stikov med Bolgari in avstrijskimi Slovani, zlasti Čehi. Za mi- nistrom je govoril tudi avstro-ogrski poslanik.

Razvoj zavarovalnic za govejo živino na Nem- škem. Leta 1909 je poslovalo na Nemškem 28 velikih vzajemnih zavarovalnic in 7 zasebnih. Pri velikih vzajemnih zavarovalnicah goveje živine je bilo zavaro- vane živine v vrednosti okrog 586 milijonov mark; pri zasebnih pa v vrednosti okrog 117 milijonov. Po- leg teh velikih vzajemnih in zasebnih zavarovalnic obstoji še več malih lokalnih zavarovalnic, ki pobi- rajo deloma v naprej določeno zavarovalnino, deloma sorazmerno porazdeljujejo škodo.

Zvišanje cen piva. Na vodstvo nižjeavstrijske- ga delavskega konzumnega društva je prišel od vod- stva pivovarjev dopis glede zvišanja cen piva. Društvo pa zvišanja ni akceptiralo, se je odpovedlo oddaji piva in se je postavilo na stališče bojkota piva.

Starostno zavarovanje delavcev in poljedelcev na Francoskem. Francoska država mora za uporabo tega zakona samo za drugo polovico tega leta potro- siti okrog 50 milijonov frankov. Za leto 1912 se je dejala v proračun v ta namen postavka 123 milio- nov frankov, bo pa kmalu narasla na letnih 130 mil. frankov.

Nesreča v Toulonu.

Več sto mrtvih.

Toulon, dne 25. septembra: V tulajšnji luki je danes ob 5. uri zjutraj nastal ogenj na križarki „Li- berte“. Kljub energičnemu gašenju se je ogenj bolj in bolj širil in so se vnele tudi shrambe za smodnik. Nastalo je pet močnih eksplozij, nakar je križarka zletela v zrak. Cela ladija je popolnoma razbita in razdrobljena. Okrog 300 mož broječa posadka je z la- dijo vred zletela v zrak in se z njo vred pogreznila v valove. Ladiji so prihiteli na pomoč rešilni parni- ki, a je bila vsaka rešilna akcija zaman. Tudi med moštvom rešilnih parnikov je številno žrtev.

Število žrtev.

Doslej pogrešajo 350 mož. Med rešilnim mošt- vom in na bližnjih bojnih ladijah je katastrofa zah- tevala okrog 100 žrtev. Oklopnača „Republique“ je tako znatno poškodovana, da so jo morali odpeljati v doč. Med prebivalstvom je zavladala nepopisna po- trtost. V gostih gručah so se ljudske mase vabile proti morskemu obrežju, ko je zagrmela prva eksplo- zija. Posadka križarice „Liberte“ je brojila 700 mož, od teh je bilo 140 mož na dopustu v mestu, od osta- lih je pri eksploziji skočilo 100 mož v vodo in si s tem rešilo življenje. Drugo moštvo je tudi hotelo za njimi, a so jim predstojniki ukazali udušiti ogenj. In postali so vsi žrtve grozne eksplozije. Uradno se je popoldan ob 5. uri razglasilo, da je vsled katastrofe ob življenje 300 mornarjev.

Vtis v Parizu.

Vest o grozni katastrofi v toulonski luki je na- pravila med vsem sloji veliko paniko. Ljudstvo se kar tare in peha za kolporterji časopisov. Kakor po- roča toulonska pomorska oblast, se je 274 mož posad- ke na križarici „Liberte“ zglasilo dopoldne pri mor- nariškem prefektu.

Uradno poročilo.

Iz poročila vojnega ministrstva je posneti, da je bilo na križarki „Liberte“ več eksplozij, ki so sle- dile z malimi intervali druga drugi. Pri tem je bila oklopnača „Republique“ na zadnjem delu znatno po- škodovana.

Ko je nastal na križarki „Liberte“ ogenj, je posadka oddala iz malih topov 4 strele za pomoč. — Vse druge ladije so takoj odposlale rešilno moštvo na čolnicah.

Esperanto in katoličani.

Katoličani so se kmalu oprijeli esperanta, zla- sti na Francoskem. Prvi, ki se je tu zanimal za no- vi jezik, je bil opat E. Peltier. Posvetil se je bil po- polnoma tujim jezikom, in ko je zvedel za esperanto, se ga je oklenil z vso ljubeznijo svojega srca. Začel je izdajati revijo „Espero Katolika“, s pomočjo katere je hotel združiti katoličane celega sveta. Njegova i- deja je bila: kakor je liturgični jezik katoliške cerk- ve latinski, tako naj bi bil občevalni jezik vseh ka- toličanov esperanto. To doseči je namen omenjene re- vije.

Peltier je prvi katoliški duhovnik, ki je pridigo- val po esperantsko; to je bilo v Genevi, ob priliki II. svetovnega esperantskega kongresa leta 1906. Ob tej priliki mu je poslal papež Pij X. svoj blagoslov, ka- kor tudi vsem udeležencem.

Opat je začel od prenapornega dela bolehati. Šel je v Lourdes prosit zdravja. Božja previdnost pa mu je poslala smrt. Njegove zadnje besede so bile: „Moj Bog, izročim ti svoje življenje za Francijo, za mojo revijo „Espero Katolika“ in za one, ki so ali bodo molili za mojo dušo.“ Umril je dne 17. februarja 1909. V Lourdesu počivajo njega zemski ostanki, nje- gova ideja pa se širi po reviji „Espero Katolika“ med katoličani bolj in bolj.

Katoliški esperantisti so kmalu spoznali res- ničnost pregovora „concordia parvae res crescunt“; začeli so po zgledu svetovnih internacionalnih espe- rantskih kongresov tudi sami obhajati mednarodne kongrese katoliških esperantistov. Jeseni leta 1909 je prinesla „Espero Katolika“ prvič oklic za tak kon- gres, kjer povdarja, naj bi se na takih kongresih ob- ravnavala vprašanja: religiozna, filozofska, socialna in praktična, ki se tičejo katoličanov vsega sveta. Do- segli naj bi na teh kongresih dvojni cilj: katoliča- nom naj bi pokazali, da esperanto nima značaja fra- masonstva, ampak da je popolnoma nevtralen, ki lah- ko služi katoličanom in nekatoličanom. Nasprotniki pa naj bi iz tega spoznali, da katoliška vera ni naspro- tna napredku, ampak je ravno ona vir, iz katerega naj črpamo moč in vztrajnost, da delamo za človešt- vo in udejstvimo ideal o ljubezni, ki ga je prinesel Kristus na svet.

In res se je vršil I. internacionalni kongres katoliških esperantistov (I. kongreso internacia de katolikoj esperantistaj) od dne 30. marca do 3. aprila 1910 v Parizu. Pariški nadškof monsignore Amette je potrdil program in vodja katoliške univerze Beau- drillant je prevzel pokroviteljstvo ter prepustil pro- store zavoda (Institut catholique). Kaj so razpravljali na kongresu? Približno je vse obseženo v sledečih točkah: 1. Edinost cerkve (Unneco de eklezio). 2. Mednarodni mir (Paco internacia, Kristana pacifiz- mo). 3. Krščansko socialno dejanje (Kristana sociala agado). 4. Esperanto informativno sredstvo (Esperan- to, ilo por informo). 5. Esperanto obrambeno sredst- vo (Esperanto, ilo por defendo). 6. Esperanto sredst- vo za propagando (Esperanto ilo por propagando).

In res, če bi se esperanto bolj razširil, bi lah- ko dobivali točne informacije o stanju cerkve, bi lah- ko enotno brantli katoliško vero in jo razširjevali.

Na kongresu je bil tudi en zastopnik razkolnih Rusov in eden Anglikancev.

Kongres se je dobro obnesel.

Letos se je vršil od dne 14. do dne 19. avgusta II. internacionalni kongres katoliških esperantistov v Hagu na Nizozemskem. Škof monsignore Callier se je jako zanimal za kongres; potrdil je program in dovolil, da se ga udeležita zopet dva zastopnika an- glikanske in rusko-ortodoksne cerkve v svrhu zbliza- nja s katoliško cerkvijo. Kongres je vzbudil veliko zanimanje.

Gibanje železničarjev.

V očigled močnemu vsestranskemu in resnemu gibanju železničarjev vseh narodnosti, ki zahtevajo izboljšanje svojega položaja, poročajo, da se bavi vlada z nekim novim zakonom, ki naj bi ugodil vsaj de- loma zahtevam državnih in železniških uradnikov. Predlog glede tega zakona pride že v oktobru v zbor- nico. Ob enem snujejo tudi novi zakon glede uredit- ve uradniških plač. Oba zakona sta v tesni medse- bojni zvezi.

Železničarji vstrajajo z vso resnostjo na svo- jem stališču in ne odnehajo od svojih zahtev. Boj take množice in tako dobro organizirane struje je lahko nevaren. Lačen človek gre za kruhom slepo v boj. Železničarsko gibanje je splošno. Po vseh kro- novinah se vrše protestni shodi, kjer se stavljajo re- solucije, ki so vse ene vsebine in kličejo soglasno: Dajte nam kruha!

Posebno buren je bil nedeljski shod železničar- jev Franc Jožefove železnice na Dunaju. Med živah-

no debato so zahtevali nekateri zborovalci, da vložijo poslanec Tomschik v parlamentu nujni predlog glede železničarskega vprašanja. Nenadoma je nastal v dvo- rani silen hrup in vrišč. Zborovalci so kričali: To je že prepozno, končni termin je 1. oktober. Vladni zastopnik je zahteval, da opuste zborovalci take me- d-klice. Poslanec Tomschik pa je stopil nato na govor- niško tribuno in glasno pozval vladnega zastopnika, da naj ne bo tako nervozen. Vlada naj bo previdna in naj ne draži in razburja železničarjev. Pri teh be- sedah je nastal v dvorani silen hrup. Zborovalci so demonstrativno pritrjevali govorniku. Vladni zastop- nik je nato vstal in zapustil dvorano. Zborovalci so glasno kričali za njim. Med klici se je čulo večkrat: „1. oktobra pridemo z odgovorom!“

Zborovalcev se je polastila taka razburjenost, da se je bilo bati, da napadejo vladnega zastopnika. Močan kordon stražnikov je obdržal razburjeno mnō- žico v dvorani in preprečil, da ni prišlo do izgrediv. Zborovalci so se umirili še le čez pol ure, nakar so se mirno razšli.

Podobna zborovanja se vrše po vseh večjih po- stajah in mestih.

Prometna zveza železničarjev poroča, da je na- stop sekijskega šefa Rölla proti Slovanski ligi in železničarjem sploh situacijo zelo poslabšal. Vse ka- tegorije železniških uslužbencev so skrajno nezado- voljne in se nikakor ne morejo zadovoljiti z dosežan- jimi ugodnostmi, ki jim jih je dovolila vlada. Te u- godnosti kažejo le, da uprava železnic ni principijel- no proti blagostanju uslužbencev. To pa železničar- jem ne zadostuje. Od dobre volje železniške uprave nimajo železničarji nič, dokler se ne spremeni ta do- bra volja v dejanja.

Zveza pravi, da je nemogoče ublažiti ostrana- sprotnostva med združenim delavstvom in upravo. A vendar pa bi bilo še pre zgodaj govoriti o stavki ali pasivni rezistenci. Združene železničarske organiza- cije bodo počakale na zaključanje parlamenta, iskale pomoči pri poslancih in se ne bodo spustile lahkomis- selno v boj, dokler imajo še trhico upanja, da se re- šijo vprašanje mirnim potom s pomočjo parlamenta. A če bi se pa parlament ne hotel baviti s tem vprašanj- em in bi odklonil železničarske zahteve, bi znal iz- zvati ta odpor najhujše posledice.

Včeraj dne 28. t. m. so se podali poslanci nem- ško-narodne zveze Gross, Stözl in Heine k ministr- skemu predsedniku baronu Gautschu, da mu poročajo o pogovoru z združenimi železničarji. Poslanci so ministrskega predsednika opozorili na dejstvo, da železničarji z odredbami, katere hoče uvesti vlada k izboljšanju njihovih dohodkov, niso zadovoljni in da brezpogojno zahtevajo večjih ugodnosti. Poslanci so izjavili, da je položaj med železniškimi uslužbenci ja- ko resen, in da so posebno železničarji z dežele od- ločeni stopiti s dne 1. oktobrom v tihi odpor, ako se njihovim zahtevam ne ugodijo.

Neposredno za tem se je zbral ministrski svet, ki se je pečal z železničarskim vprašanjem in z po- stavo, tičečo se izboljšanja dohodkov državnih urad- nikov.

Razgled po svetu.

Sarajevske šole so vse prenapolnjene, v neka- terih vladajo naravnost nezasišane razmere. Mesto bo moralo čim prej izvršiti svoje načrte za zgradbo novih šolskih poslopij. Na gimnaziji je že 155 moha- medanskih dijakov; njih število se leto za letom viša.

Milijonske goljufije. Velikim sleparijam je pri- šla na sled pariška policija. V Parizu je zaprla dva elegantna kapitalista, katerima se je posrečilo z izda- janjem akcij neobstoječih delniških družb izvabiti ma- lim kapitalistom in varčevalcem okrog 2 milijona fran- kov. Eden sleparjev se imenuje Palmarin, v resnici Jožef Gabriel Asquaschad iz Leona na Španskem, bivši advokat, ki je bil že trikrat pred sodiščem za- radi goljufij in ponarejanja listin obsojen na 11 let ječe. Njegov „kolega“ je bivši mornariški častnik ba- ron Adrian Konstantin Vinter. Mnogo nesrečnih žr- tev je med duhovništvom, ženstvom in častniki.

Prva šolska zobna klinika na Dunaju. Šolska higijena bo lahko v kratkem zaznamovala velik na- predek. Avstrijska higijena v šolah gradi v Hüttel- dorfu pri Dunaju šolsko zobno kliniko za revne otro- ke 13. mestnega okraja, zlasti iz Baumgartna, Hackin- ga in Hütteldorfa. Ista družba namerava zgraditi pri- hodnje leto ravno tako kliniko v ottakrinškem okraju.

Sloveča dunajska bolnica usmiljenih bratov poroča: Pri mnogoštevilnih trdovratnih zaprtjih smo upo- rabljali Franc Jožef-ovo grenčico z ugodnim us- pehom.

Nagrobne ograje ::

5 lepo okrašenih vzorcev, iz kovanega železa s prvim prepleskanjem in montiranjem za meter samo 4.50 K pri Karolu Kerth, ključav- ničarju v Mariboru, Koroška cesta št. 39.

Učenec se takoj sprejme v manufakturni trgovini M. E. Šepić, Maribor.

Vage

za vagon, voze (mostne), centimalne, škalo, decimalne, za živino, tablicove in vsake druge vrste za gospodarske in obrtniške namene izdeluje ter priporoča po nizkih cenah

Jos. Kaláb,
tovarna za vage,
Brno, Zidenice Moravsko.
slovanska obrt.

Sukno
za moške, volneno za ženske obleke in vse manufakturno blago razpošilja najceneje
Jugoslovanska razpošiljalna R. Stermecki v Celju.
Vzorci zastoj.

BOLNI na vratu in na pljučah ter astmatiki, ki menite, da je vaša bolezen neozdravljiva, obrnite se na tvrdko L. Wolfsky v Berolinu N., Weissenburgerstr. 79. — Tisoč priznanj je porok velike zdravilne moči. Brošurice na zahtevo zastoj!

Delavnica za popravila

Dobro! Po ceni!

Točna postrežba!

Velika zaloga ur, dragocnosti, srebrnine in optičnih stvari po vsaki ceni.

Vadi na obroke! Ilustr. cenik zastoj Gramofone od 20 do 200 K.

- Niklasta remont.-ura K 3-50
- Pristna srebrna ura " 7-—
- Original omega ura " 18-—
- Kuhinjska ura " 4-—
- Budiljka, niklasta " 8-—
- Poročni prstani " 2-—
- Srebrne verižice " 2-—

— Večletna jamstva —

Nasl. Dietinger

Theod. Fehrenbach

urar in očalar 447

Maribor, Gosposka ulica 26.

Kupujem zlato in srebro.

Dijak se sprejme na stanovanje pri gimn. profesorju v bližini učiteljskega in gimnazije, Volksgartenstrasse 10. I. Maribor. 151

Iz poletne sezije

je preostalo mnogo blaga, kakor vsakovrstnih čevljev za gospode, dame in otroke, posebno mnogo sandal in prugega je jako mnogo po zelo znižani ceni na prodaj.

Obenem si dovoljujem slavno občinstvo opozoriti, na svojo bogato zalogo najrazličnejših obuvaj najnovejše fazone.

Z odličnim spoštovanjem

Štefan Strašek, Celje.
Zaloga in izdelovalnica čevljev.

Mnogo denarja

prihrani, kdor si nabavi sukno in modno blago od tvrdke

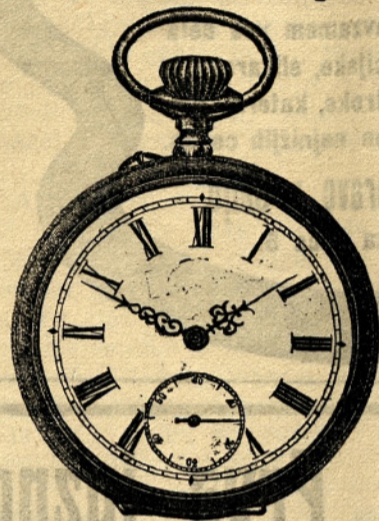
Milica Tomec,

tovarna sušna. Humpolec, Češko.

Vzorci se pošiljajo na zahtevo brezplačno na ogled.

Seidni zastopniki se spremajo.

Slovenci pozor!

Vam ni potrebno naročiti pri tujih tvrdkah, ker pri domačem slovenskem urarju dobite vse in dobro blago.

Zahtevajte poseben cenik za birmo.

Gramofone s slov. ploščami iz najboljših tovarn.

Popravila se točno in hitro izvršujejo.

Urar, očalar in zlatar

Franjo Bureš Maribor

Tegethofova cesta št. 39.

Zdravilišče TOPLICE

na Kranjskem belokrajnska železnična postaja Straža-Toplice.

Akratotherme 36° C; zdravi se z kopalni in z pitjem vode; izredno uspešno proti protinu, revmatizmu, ischias, nevralgiji, raznim ženskim boleznim. Velik kopalni basen, posebne kopeli in močvirne kopeli. Jako udobno opremljene tujske, igralne in družabne sobe. Zdravo podnebje. Gozdната okolica. Dobra in vredna restavracija.

Sezona od 1. majnika do 1. oktobra.
Prospekti in navodila se dobijo brezplačno pri upravitelstvu kopaljšča.

Kjer sta v redu tek, prebava,

Sta telo in duša zdrava!

Torej: Da ne boš bolan,

Vživaj pravi „FLORIAN“

želodčni likér

je pripravil tek in prebavo marsikomu, ki je zaman kupoval draga in neprijetna zdravila!

Ljudska kakovost liter K. 2-40.

Kabinetna kakovost liter K. 4-80.

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Pijte samo Tolstovršsko slatino.

Naroči se v Tolstem vrhu, Guštanj, Koroško.

Dobro rodbinsko kavo

pridei že mali dodatek „pravega Francka“ s kavnim mlinčkom iz tovarne Zagreb. Le vsled svoje nedosežne izdatnosti in svoje neprekošene kakovosti našel je pravi Franek toli priljubljen sprejem v slehernem gospodinjstvu.

Izvrstni molitveniki

SO:

Herg. Venec pobožnih molitev in sv. pesmi K 3-50

Kozman, Dekliške bukvice „ 3-—

Venec svetih pesmi „ 2-—

Prijatelj otroški „ 40

Sv. Opravilo „ 1-35

Vsi ti molitveniki se dobijo tudi v zlati obrezi in stanejo potem okoli 50 vinarjev več. Poština znaša 20—30 vin. za 1 knjigo.

Trgovina tiskarne sv. Cirila v Mariboru.

Edina štaj. narodna steklarska trgovina

na debelo in na drobno

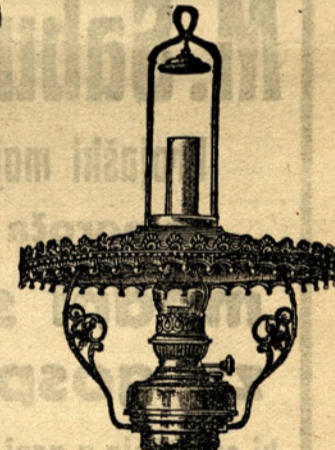
Franc Strupi : Celje

Graška cesta

praveča po najnižjih cenah svojo bogate zaloge steklene in porcelanaste podobe, svetilk, ogledal, vsakovrstnih šip in okvirjev za podobe.

Prevezotje vseh steklarskih del pri cerkvah in priv. stavbah.

Na solidnejša in točna postrežba.

Na debelo!

Veletrgovina s papirjem.

Na drobno!

Goričar & Leskovšek

Celje : Graška ulica šte. 7.

Zvezna trgovina

(Goričar & Leskovšek)
Celje, Rotovška ulica šte. 2.

Tovarniška zaloga vsakovrstnega papirja, pisalnih in risalnih potrebščin.

Lastna zaloga šolskih zvezkov, risank, risalnih skladov ter vseh tiskovin za urade.

LJUDSKA HRANILNICA in POSOJILNICA V CELJU

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v lastni hiši (Hotel „Pri belem volu“) v Celju, Graška cesta št. 9, I. nadstropje

obrestuje

hranilne vloge po 4 1/2%, brez odbitka rentnega davka. Sprejema hranilne knjižice drugih zavodov kot vloge, ne da bi se obrestovanje prekinilo. Daje vložnikom na dom brezplačno hranilne nabiralnike. Sprejema po sejemem sklepu vloge na tekoči račun in jih obrestuje od dne vložitve do dne vzdiga.

uraduje

vsak torek in petek dopoldne. Prošnje se sprejemajo in poslanila se dajejo vsak dan, izveniši praznike, dopoldne od 8. do 12. ter od 8. do 6. ure popoldne. Za vplačila po polti se dajejo zastoj poštno-hranilnične poslovalnice, šte. 92465. Telefon ima št. 8. Za brzojavne nadestuje naslov: Ljudska posojilnica Celje.

posojuje

na zemljišča po 5%, do 8%, s amortizacijo ali brez nje, na zlatovo vrednostnih listin in na ostali kreditni posojilni posojili. Konvencije vseh vrst posojilnih posojil in interesov so po sejemem sklepu. Posojila se dajejo na vsaj 6 mesecev, najmanj 1 leto in 3 leta.

Razglas.

C. kr. okrajna sodnija v Mariboru oddelek V., je dovolila prostovoljno sodnijsko dražbo posestev vlož. števil. 34, 35 in 36 katastr. občine Bresternica (Trésterntz), z vsemi premoženstvi vred. ki je last kuranda Ivana Kaisera.

Dražba se vrši dne

9. oktobra 1911 ob 10. uri dopoldne

na licu mesta tega posestva v katastr. občini Bresternica (Kamniška graba).

Izključna cena znaša 5853 K 63 vin. Na ponudbe pod izključno ceno se ne bo oziralo.

Ob enem se bo vršila tudi dražba premoženstvom, ki ne pripadajo k premoženstvom posestva.

C. kr. okrajna sodnija Maribor oddelek V. dne 26. septembra 1911.

Dobro! Jaz brez ugovora priznam,

da je neštivilno reklamnih sredstev, katere zelo hvalijo, ki pa nič ne pomagajo. Fajevé pristne sodenske mineralne pastile pa niso nikaka reklamna sredstva. Te so naravnost idealno sredstvo proti vsaki vrsti hripavosti, proti katarom sopil itd., in sicer zato, ker vsebujejo mineralne snovi znamenitih sodenskih zdravilnih studencev. Kolikor vem, sodenske mineralne pastile še niso nobenega varale, kateri jih je rabil. Cena K 1.25 za škatljo. Dobi se jih povsodi.

Generalna reprezentanca za Avstro-Ogrsko W. Th. Guntzert, c. kr. dvorni dobavitelj Dunaj IV-1., Grosse Neugasse 17.

Trgovina s cementom in stavbenimi izdelki

Ferdinand Rogač Maribor, Fabriksgasse št. 11

priporoča svojo mnogovrstno zalogo cementnih cevi, stopnic, korit, kakor vseh drugih cementnih izdelkov. — Dalje: kamnatih cevi, motlarske plošče itd. Sprejmejo se druga cementna dela v izvršitev. Plošče za tlakovanje, korita za napajati po najnižjih cenah.

M. Sabukošek

krojaški mojster v Celju
priporoča svoj

modni salon
za gospode,

ki se nahaja v novi posojilnični hiši na Ringu.

LEKAR-NARJA! A. THIERRY-BALSAM

edino pristno z zeleno usmiljeno sestro kot varstv. znamko. Oblasno varovan.

ICH DIEN
Aller echter Balsam
A. Thierry in Pregrada

Vsako ponorejenje, posenemanje in prodaja kakoga drugega balsama s podobnimi znamkami se sodnijsko preganja in strogo kaznuje. Nedosežnega uspeha pri vseh boleznih na dihalih, pri kašlju, hripavosti, žrelnem kataru, pri bolečinah v prsih, pri pljučnih boleznih, posebno pri influenci, pri zločudnih boleznih, pri vnetju jetov in vranoti, pri slabem toku in slabi prebavi, pri zaprtju, pri zobobolu in ustnih boleznih, pri trganju po udih, pri opeklinah in in izpuščajih itd. 12/2 ali 6/1 ali 1 gr. specialne stekl. K 5-60.

Lekarnarja A. Thierry-a
samo pristno

centifolijsko mazilo

je zanesljivo in nagotovejšega učinka pri ranah, oteklinah, poškodbah, vnetjih, tvorih, odstranjuje vse tuje snovi iz telesa in radi tega dostikrat na pravi operaciji nepotrebno. Zdravilnega učinka tudi pri starih ranah i. t. d. 2 dozi staneta 3-60 K.

Naróci se: Lekarna k angelju varihu, ADOLF THIERRY v PREGRADI pri ROGATCU. Dobi se v vseh lekarnah in sicer v Mariboru v lekarni W. A. König.

Odvetnik **dr. Josip Leskovar** v Mariboru, sprejme

koncipijenta.

Vstop takoj. — Plača po dogovoru.

Veletrgovina s špecerijo in 479

Anton Kolenc: Celje

Glavna zaloga: Graška cesta 22 Podružnica: Narodni dom.

Prazen je izgovor, da se mora blago iskati pri tujcih, ker Vam nudi domača zgoraj imenovana veletrgovina v vsakem oziru bogato in zelo povečano zalogo z vedno svežim blagom, tako, da zamore proti vsaki konkurenci popolnoma ustreči zahtevam cenj. g. trgovcev in prosim za mnogobrojen obisk, o čemur se lahko vsakdo sam prepriča, če tudi z najmanjšim poizkusom.

Velečastitim gospodom duhovnikom penudim voščene, kakor tudi druge vrste sveč, ter olje in kadilo za cerkve.

Kupujem tudi deželne in druge pridelke, kakor oves, rž, pšenico, divji kostanj, želod, suhe gobe, med v satovju, fižol, seno, orehe, krompir, malinsno štopo, smrekove storže, vsakovrstno sadje, sveže in suho, vinski kamen, itd. itd. sploh vse deželne pridelke po najvišjih dnevnih cenah, nadalje kupujem vsakovrstne vreče, ter petrolejske in oljnate sode

Imam tudi v zalogi riževo moko in otrobe za krmilo živine v ceni od 9 do 15 Kron 100 kg pri odjemu celega vagona ter „Lukulus“ za pitanje svinj.

Slikar in pleskar

Prevzamem vsa dela dekoracijske, slikarske in pleskarske stroke, katera izvršujem vestno in po najnižjih cenah.

Mihael Dobrave v Celju
Gospodska ulica 5.

Prva južno-štajerska kamnoseška družba v Celju.

Žaga, brusil in struže s strojnim obratom. :: Zavod za graviranje črk. :: Izvršuje nagrobne spomenike in vsa monumentalna in stavbena dela iz tu- in inozemskega materijala. == Plošče za pohištvo iz raznobarnega marmorja. :: Velika zaloga izgotovljenih nagrobnih spomenikov. :: Najnižje cene. :: Kulturni == plačilni pogoji. :: Naročila se izvršujejo točno. == Ceniki in stroškovni proračuni brezplačno.

Brzojavke: **Kamnoseška družba :: Celje.**

Spodnještajerska ljudska posojilnica v MARIBORU,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Stolna ulica št. 6 (med glavnim trgom in stolno cerkvijo).

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: na 3 dne po 4%, proti 3 mesečni odpovedi po 4 1/2%. Obresti se pripisujejo k kapitalu 1. januarja in 1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti se poštno hranilne položnice na razpolago (šek konto 97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti papirni varnosti po 4 1/2%, na vknjižbo sploh po 5%, na vknjižbo in poroštvo po 5 1/2% in na osebni kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzame posojilnica v svojo last proti povrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo 7 kron. — Prošnje za vknjižbo dela posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

se vsako sredo in četrtek od 9. do 12. dopoldne in vsako soboto od 8 do 12 dopoldne, izvenredno praznike. — V uradnih urah se sprejema in plačuje denar.

Pojasnila se dajejo

in prošnje sprejemajo vsak delavnik od 8.—12. dopoldne in od 2.—5. popoldne. 6

Posojilnica ima tudi na razpolago denarje, kmetijske pripomočke.

ROBERT DIEHL žganjarna v Celju

priporoča svojo doma žgano slivovko, tropinovec, vinsko žganje, brinjevec kakor tudi

štajerski konjak !